

Projekt

z dnia 16 stycznia 2019 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR III/.../19
RADY MIEJSKIEJ W SOBÓTCE**

z dnia 24 stycznia 2019 r.

w sprawie „Strategii rozwiązywania problemów społecznych dla Miasta i Gminy Sobótka na lata 2019-2030”

Na podstawie art. 18 ust 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2018r. poz. 994 z późn.zm.) w związku z art. 16b, art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1508 z późn. zm.)

**Rada Miejska w Sobótce
uchwala, co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się „Strategię rozwiązywania problemów społecznych dla Miasta i Gminy Sobótka na lata 2019-2030 ” stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Sobótka.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Sobótce

Hanna Piwowarska

Załącznik do uchwały Nr III/.../19
Rady Miejskiej w Sobótce
z dnia 24 stycznia 2019 r.

Strategia
Rozwiązywania Problemów Społecznych
Miasta i Gminy Sobótka
na lata 2019 - 2030

Sobótka listopad 2018

**Strategia
Rozwiązywania Problemów Społecznych
Miasta i Gminy Sobótka**

Zespół projektowy:

1. Katarzyna Dwornik
2. Agnieszka Cieciora
3. Jolanta Peljak

Ustawa o pomocy społecznej obliguje Gminy do opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. W pracach nad strategią podstawowym problemem jest zdefiniowanie pojęcia „rozwiązywanie problemów społecznych”. Wielu profesjonalistów i praktyków wskazuje na istotny udział w rozwiązywaniu problemów samych osób dotkniętych dysfunkcją i poprzez wzmacnianie kompetencji tych osób uświadamianie podmiotowości w wychodzeniu z problemu. Istotne jest zorganizowanie profesjonalnej pomocy nakierowanej na udzielanie wsparcia dla osób chcących zmieniać siebie i swoje otoczenie oraz zorganizowanie odpowiedniego systemu umożliwiającego rozwój potencjału społecznego osób i ich rodzin.

Zastępowanie osoby mającej problemy niewiele zmienia, a często jest ubezwłasnowolnieniem tej osoby i naruszaniem jej godności.

Taki kierunek działania nie wyklucza pomocy bezpośredniej (rozwiązywanie problemów przez osobę pomagającą za zgodą osoby mającej problem).

Mimo jasno określonej i zdiagnozowanej efektywności tej metody w społeczeństwie, ale także w instytucjach pomocowych dalej funkcjonuje przekonanie, iż „należy mi się pomoc przede wszystkim materialna”.

W rozwiązywaniu problemów społecznych najbardziej efektywna w perspektywie lat jest nauka niezbędnych umiejętności do radzenia sobie z problemami. I to ta metoda będzie podstawą realizacji celów strategicznych. U wielu osób, zwłaszcza w okresie transformacji ustrojowej i gospodarczej następuje spiętrzenie problemów prowadzące do apatii, wycofania się, alienacji.

W związku z powyższym bardzo istotne jest stworzenie profesjonalnego systemu edukacji i aktywizacji obywatelskiej ze szczególnym uwzględnieniem udziału społeczeństwa w spotkaniach integracyjno – kulturalnych. Kolejnym obszarem projektowania działań rozwiązujących problemy społeczne jest pomoc społeczna i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Część osób, mimo pomocy w wyżej wymienionych obszarach, dalej ma problemy.

Często jest to spowodowane nadużywaniem środków psychoaktywnych (alkohol, narkotyki) w zastępstwie lub z braku umiejętności korzystania z pomocy. Takie zachowania blokują nawet bardzo profesjonalną pomoc w obszarach społecznych. Niezbędna jest fachowa, zintegrowana pomoc psychologiczna i terapeutyczna, czyli obszar „rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii”.

Reasumując, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w środowisku lokalnym powinna zająć się działaniem w obszarach:

- **edukacja publiczna, kultura, samoorganizacja społeczności lokalnej**
- **pomoc społeczna, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, pomoc osobom niepełnosprawnym i starszym**
- **profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii.**

Osoba lub rodzina „z problemami”, której udzielono pomocy w tych obszarach, będzie bardziej zmotywowana do aktywności w życiu społecznym z adekwatnym poczuciem wartości, mająca świadomość współodpowiedzialności za rozwiązywanie problemów, które spotkała.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest wyrazem zintegrowanego planowania społecznego. W najbardziej ogólnym ujęciu oznacza sposób osiągania wyznaczonych celów poprzez sterowanie procesem rozwoju, integracji, polityki społecznej.

Formuła otwartego, ciągłego przewidywania i projektowania przyszłości powinna stanowić przydatne pragmatyczne narzędzie regulacji rozwoju w sytuacji, gdy nadmiar celów w stosunku do ograniczonych środków utrudnia podejmowanie bieżących i przyszłych decyzji. Zmienność uwarunkowań zewnętrznych, występowanie sprzeczności, a nawet konfliktów interesów i dążeń różnych grup społecznych narzuca konieczność przyjęcia negocjacyjnej formuły zarządzania polityką społeczną. Istotą jej jest dochodzenie do porozumienia społecznego, minimalizując sytuacje konfliktowe. Jest to zatem formuła kształtowania **strategii elastycznych, otwartych i dynamicznych wobec przyszłości.**

Cele integracji powinny być wyrazem dążeń i aspiracji społeczności lokalnej zmierzających do rozwiązania zidentyfikowanych problemów, likwidacji barier i zagrożeń oraz do wykorzystania wszelkich szans tkwiących w potencjale ludzkim i materialnym dla przyszłej integracji.

Strategia jest więc instrumentem umożliwiającym podejmowanie decyzji zarówno w najbliższym okresie, jak i w odległej perspektywie. Zasady realizacji polityki długofalowej określają cele strategiczne i zadania związane z ich realizacją, działania i decyzje zarówno w najbliższym okresie, jak i decyzje w dalszym okresie powinny być podejmowane na podstawie niniejszej strategii.

Spoleczna akceptacja oraz identyfikacja mieszkańców z wypracowanymi celami dają szansę władzy lokalnej na przejście z poziomu administrowania do poziomu zarządzania polityką społeczną.

Jako element żywy Strategia będzie podlegać ciągłym zmianom – będą pojawiać się nowe, ważne cele, a część z przedstawionych w dokumencie straci swoją aktualność. Ten ciągły proces zmian jest jak najbardziej pożądanym, ponieważ będzie on miernikiem działań i dążeń społeczności lokalnej.

Strategia została opracowana na lata 2019 – 2030 i będzie poddawana aktualizacji co 3 lata.

Spis treści

Wstęp	3
I. Podstawy prawne opracowania strategii	7
II. Uczestnicy, proces uspołecznienia, procedury	7
II. Uczestnicy	7
II. Proces uspołecznienia	7
II. Słownik pojęć	7
III. Wizja przyszłości i cel nadrzędny strategii	8
IV. Charakterystyka środowiska społecznego	8
4.1. Podstawowe dane statystyczne gminy Sobótka	8
4.2. Sytuacja demograficzna	9
4.3. Infrastruktura edukacyjna i kulturalna	12
4.3.1. Infrastruktura edukacyjna	12
4.3.2. Infrastruktura kulturalna	13
4.4. Problemy społeczne występujące na terenie miasta	13
4.5. Pomoc materialna	14
V. Diagnoza problemów społecznych – badania	17
5.1. Problem alkoholowy z perspektywy dorosłych	17
5.2. Problem narkotykowy z perspektywy dorosłych	18
5.3. Problem przemocy z perspektywy dorosłych	20
5.4. Gmina wobec problemów społecznych-opinia mieszkańców	22
VI. Badanie dzieci i młodzieży	24
6.1. Problem alkoholowy z perspektywy dzieci i młodzieży	24
6.2. Problem nikotynowy z perspektywy dzieci i młodzieży	25
6.3. Problem narkotykowy z perspektywy dzieci i młodzieży	26
6.4. Profilaktyka z perspektywy młodzieży	27
6.5. Problem przemocy z perspektywy dzieci i młodzieży	29
VII. Pozycja strategiczna Miasta i Gminy Sobótka	32
7.1. Analiza SWOT	33
7.2. Prospektywna wizja sposobów rozwiązywania problemów społecznych	36
VIII. Cele główne strategii, cele szczegółowe i ich realizacja	39
8.1. Cele główne strategii	39
8.2. Cele szczegółowe i ich realizacja	39
IX. System zarządzania i aktualizacji strategii	51

**Osoby uczestniczące w pracach nad Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych –
współtwórcy strategii.**

1. Maria Chmielewska
2. Michał Hajdukiewicz
3. Iwona Wiśniewska
4. Małgorzata Makuch- Mielcarska
5. Barbara Pluta
6. Anna Polak- Kopacka
7. Elżbieta Paślawska
8. Justyn Kwaśniewski
9. Ewa Szymajda
10. Sylwia Terek-Lach
11. Lidia Lubońska
12. Sławomir Czyż
13. Natalia Wernecka
14. Renata Babiarz
15. Emilia Żydek
16. Irena Karniej
17. Kamila Jastrzębska
18. Elżbieta Mrozek
19. oraz pozostali pedagodzy ze szkół z terenu Gminy

I. Podstawy prawne opracowania strategii

Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz.U. z 2018 r. poz. 1508 ze zmianami) obliguje Gminy do opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Wg. **Art. 17. 1.** w/w Ustawy: „Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy:

- 1) opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze **szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych**, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka..”;

Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi stanowi:

Wg art. 4¹ ust.2. w/w Ustawy: „Realizacja zadań, o których mowa w ust. 1, jest prowadzona w postaci gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, **stanowiącego część strategii rozwiązywania problemów społecznych**, uchwalanego corocznie przez radę gminy. Program jest realizowany przez ośrodek pomocy społecznej, o którym mowa w przepisach o pomocy społecznej, lub inną jednostkę wskazaną w programie. W celu realizacji programu wójt (burmistrz, prezydent miasta) może powołać pełnomocnika”.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii stanowi:

Wg. art.10 ust.2. w/w Ustawy: „Wójt (burmistrz, prezydent miasta) w celu realizacji zadań, o których mowa w ust. 1, opracowuje projekt Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii, zwanego dalej „Gminnym Programem”, uwzględniając zadania określone w art. 2 ust. 1 pkt 1—3 oraz kierunki działań wynikające z Krajowego Programu. **Gminny Program stanowi część gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych”**

II. Uczestnicy, proces uspołeczniania, procedury

2.1 Uczestnicy

Do prac nad budową Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych zgłosiło się 21 osób z terenu Miasta i Gminy Sobótka, które wyraziły zainteresowanie w procesie planowania strategicznego. Wśród nich znalazły się osoby będące przedstawicielami lokalnej społeczności, niezwiązane bezpośrednio ze strukturami zarządzania w gminie.

2.2 Proces uspołeczniania

Uspołecznienie procesu planowania strategicznego jest wymogiem Unii Europejskiej i wiąże się w praktyce z zastosowaniem w procesie planowania co najmniej dwóch z czterech niżej podanych zasad polityki strukturalnej Unii Europejskiej:

- **programowanie** – obowiązek tworzenia długookresowych strategii i planów rozwoju na poziomie narodowym, wojewódzkim i wszędzie tam, gdzie jest to uzasadnione potrzebami lokalnymi – także na poziomie gmin i powiatów,
- **subsydiarność** – jasne określenie kompetencji władzy wykonawczej różnych szczebli i upoważnienie (na mocy stosowanych aktów prawnych) samorządów do programowania i realizacji polityki społecznej regionu,
- **partnerstwo** – statutowy obowiązek konsultowania polityki społecznej z partnerami społecznymi na każdym poziomie programowania polityki społecznej.
- **koncentracja** – wybór i ustalenie hierarchii priorytetów w ramach programów operacyjnych i systematyczne zwiększanie przydziału środków na te działania w obszarach, na których koncentrują się problemy społeczne i ekonomiczne.

W poniższej strategii zostały uwzględnione wszystkie 4 zasady.

2.3 Słownik pojęć

WIZJA - dokąd zmierzamy, kim chcemy się stać, w imię jakich wartości działamy,

MISJA – sens naszego istnienia i działania,

PRIORYTETY – najważniejsze cele, pierwszoplanowa sprawa (zgodnie z nomenklaturą NSRR),

CELE (KIERUNKI STRATEGICZNE) – opisują pożądane zmiany struktury powiązań i jakości w podsystemach rozwoju,

ZADANIA – upodmiotowiony harmonogram działań (programów, czasów).

III. Wizja przyszłości i cel nadrzędny Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Wizja rozwoju jest określeniem takiego obrazu gminy i miasta, jaki chcieliby osiągnąć za 10 lat mieszkańcy – uczestnicy procesu planowania. Wizja określa bardzo ogólnie dlaczego działamy, do czego dążymy, jakie chcemy osiągnąć cele, jeśli podejmiemy działania strategiczne.

W Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Sobótka **wizję** sformułowano w następujący sposób:

Miasto i Gmina Sobótka jest miejscem przyjaznym dla mieszkańców i turystów, umożliwiającym:
≥ **profesjonalną pomoc społeczną, efektywnie rozwiązującą problemy socjalne i bytowe, wspierającą wzmocnienie własnych zasobów osób potrzebujących pomocy, sprzyjającą rozwojowi potencjału osobowego i społecznego,**
≥ **nowoczesną edukację, przyjazną różnym grupom wiekowym oraz osobom niepełnosprawnym, umożliwiającą ustawiczne kształcenie w zależności od wieku i potrzeb,**
≥ **integrację społeczności lokalnej,**
≥ **profesjonalną i efektywną pomoc w sytuacji zagrożeń związanych z dysfunkcją spowodowaną nadużywaniem substancji psychoaktywnych.**

Strategia pozwala zaplanować harmonijny plan rozwoju, przygotować konspekt działań zgodny z wcześniej wypracowaną wizją, ze szczegółowym podziałem na najważniejsze obszary oraz ich poszczególne etapy realizacji. Pozwola one przybliżyć nas do wcześniej ustalonych zamysłów.

IV. Charakterystyka środowiska społecznego

4.1. Podstawowe dane statystyczne gminy Sobótka.

Dokonując charakterystyki środowiska społecznego należy pamiętać o podstawowych danych statystycznych określających główne wskaźniki potencjału społeczno – gospodarczego gminy.

Tabela nr 1. Wybrane dane statystyczne gminy Sobótka

Lp.	Dane	Jednostka	Lata	
			2016	2017
1	Powierzchnia	ha	13,600	13,630
	w tym:			
	Użytki rolne	ha	bd	bd
	Lasy	ha	2846,76	bd
2	Podmioty gospodarcze	liczba	1350	1392
	w tym:			
	Spółki prawa handlowego	liczba	bd	112
	Osoby fizyczne prowadzące działalność	liczba	744	992
3	Struktura przedsiębiorstw			
	Produkcyjne	liczba	bd	137
	Przetwórstwo przemysłowe	liczba	bd	73
	Budowlana	liczba	202	199
	Handlowe i naprawy	liczba	bd	263
	Transportowe	liczba	bd	89
4	Zasoby mieszkaniowe			
	Liczba mieszkań	liczba	4476	4476
	w tym:			
	Komunalne	liczba	bd	bd
	Prywatne	liczba	bd	bd
	Powierzchnia użytkowa mieszkań	m ²	85,20	85,20

Źródło: Urząd Gminy

Dane w powyższej tabeli wskazują na przyrost liczby przedsiębiorstw, szczególnie prowadzonych przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Mieszkańcy podejmują ryzyko pracy na własną odpowiedzialność.

4.2. Sytuacja demograficzna

Gminę Sobótka zamieszkuje ok. 12812 mieszkańców i mieszkank, czyli stanowi to 9,3% ludności powiatu. 51% ogółu ludności stanowią kobiety, a 49% mężczyźni¹⁾. Współczynnik feminizacji wynosi 105, czyli na każdych 100 mężczyzn przypada 105 kobiet.

W latach 2002-2017 liczba mieszkańców wzrosła o 4,4%. Analizując liczbę ludności z perspektywy czasu można zauważyć, iż w latach 1995 – 2015 odnotowano jej wzrost. Następnie w roku 2016 liczba ta ponownie uległa zmniejszeniu. Obecnie liczba ludności wynosi 12835.

Tab. nr 2. Piramida wieku mieszkańców Gminy Sobótka na rok 2014.

	1995	2005	2014	2015	2016	2018
Liczba ludności	12387	12362	12791	12825	12812	12835

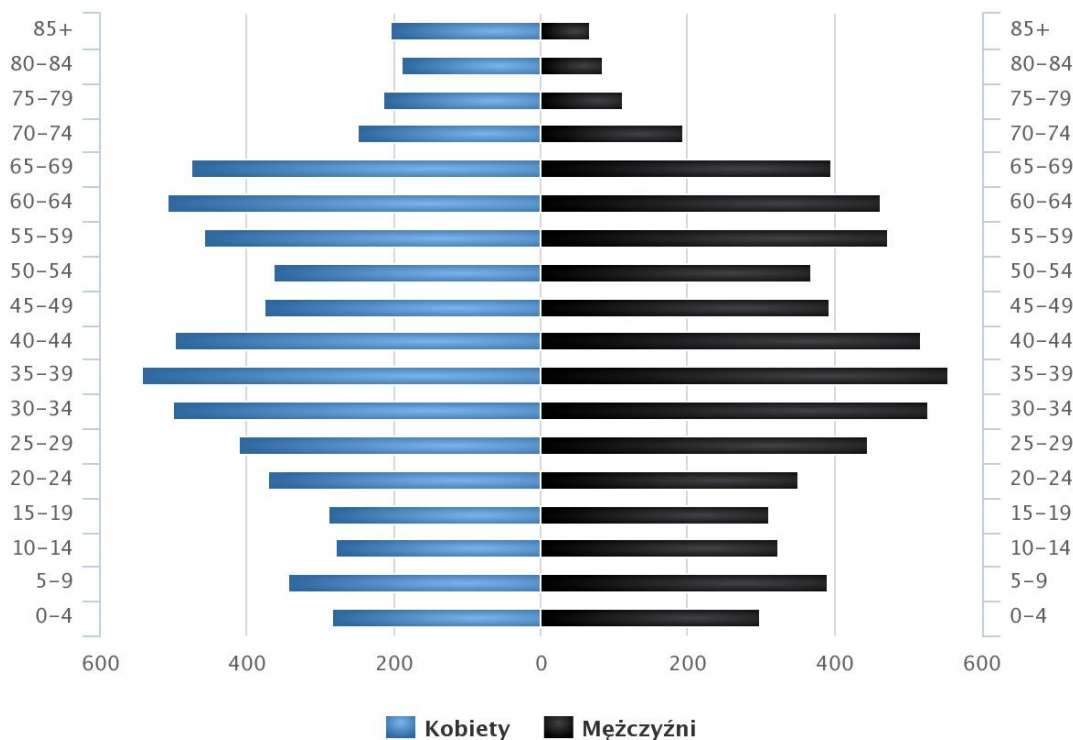
Średni wiek mieszkańców wynosi 41,2 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa dolnośląskiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Graf.1.Średni wiek mieszkańców gminy Sobótka

Rozkład liczebności mieszkańców przedstawia poniższa piramida wieku. Pokazuje ona, iż liczba kobiet przeważa nad liczbą mężczyzn praktycznie w każdej kategorii wiekowej. Dysproporcje najbardziej widoczne są w przypadku grup powyżej 55 – 59 lat. Tutaj można zauważyć znaczną przewagę liczebności kobiet nad mężczyznami.

Piramida wieku mieszkańców gminy Sobótka, 2017

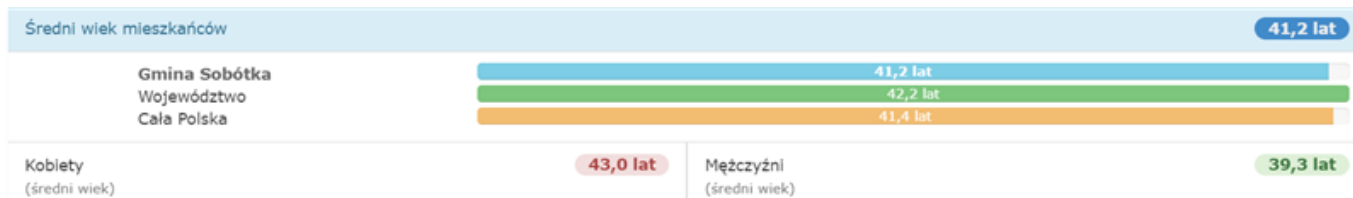
(Źródło: GUS)

www.polskawliczbach.pl

¹⁾ Statystyczne Vademecum Samorządowca, [dostęp online
http://stat.gov.pl/vademecum/vademecum_dolnoslaskie/portrety_gmin/powiat_wroclawski/gmina_sobotka.pdf]

Tab. nr 3. Liczba ludności Gminy Sobótka w podziale na wiek:

Analizując sytuację demograficzną Gminy Sobótka należy również zwrócić uwagę na strukturę mieszkańców w podziale na wiek. W roku 2017 ludność w wieku nieprodukcyjnym stanowiła 37,5% ludności gminy. Obywatele wieku produkcyjnego (przez ludność w wieku produkcyjnym rozumie się osoby zdolne do pracy, znajdujące się w wieku 18 – 64 lata w przypadku mężczyzn oraz 18 – 59 w przypadku kobiet) stanowili 61,5% ludności gminy.

Współczynnik obciążenia demograficznego to stosunek ludności w wieku nieprodukcyjnym do liczebności wieku produkcyjnego. W przypadku Gminy Sobótka wskaźnik ten od roku 2013 do roku 2015 systematycznie rośnie. W roku 2014 wynosił 0,575, a w roku 2016 już 0,604. Co wskazuje na fakt, iż z roku na rok wzrasta liczba osób znajdujących się w wieku nieprodukcyjnym. Świadczy to o starzeniu się społeczności Gminy Sobótka. Natomiast w latach 2017 współczynnik ten wyniósł 0,32, a w 2017 – 0,34, czyli starzenie społeczności lokalnej się pogłębia.

Na stan i strukturę ludności decydujący wpływ mają zjawiska demograficzne, określane jako ruch naturalny. Zalicza się do nich m.in. urodzenia i zgony, a także małżeństwa i rozwody oraz migracje.

Analizując stan cywilny mieszkańców można zauważyć, iż 27,9% mieszkańców gminy Sobótka jest stanu wolnego, 59,2% żyje w małżeństwie, 4,4% mieszkańców jest po rozwodzie, a 7,8% to wdowy/wdowcy.

Mieszkańcy gminy Sobótka zawarli w 2017 roku 53 małżeństwa, co odpowiada 4,1 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to znacznie mniej od wartości dla województwa dolnośląskiego oraz znacznie mniej od wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 2,1 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców.

Gmina Sobótka ma dodatni przyrost naturalny wynoszący 1. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu 0,08 na 1000 mieszkańców. W 2017 roku urodziło się 128 dzieci, w tym 54,7% dziewczynek i 45,3% chłopców.

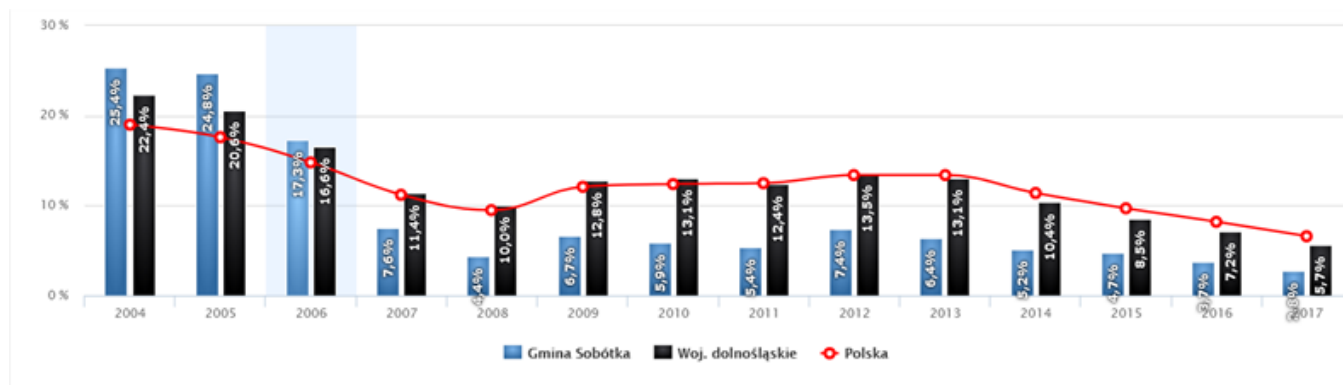
Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 1,76 i jest znacznie większy od średniej dla województwa oraz znacznie większy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

Na 1000 ludności gminy Sobótka przypada 10,45 zgonów. Jest to wartość porównywalna do wartości średniej dla województwa dolnośląskiego oraz nieznacznie więcej od wartości średniej dla kraju. W 2016 roku 37,5% zgonów w gminie Sobótka spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 32,2% zgonów były nowotwory, a 7,4% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego.

Drugim, obok przyrostu naturalnego, czynnikiem mającym bezpośredni wpływ na liczbę ludności na danym obszarze są migracje, których wielkość i kierunki zależą w dużej mierze od sytuacji społeczno-gospodarczej gminy.

W 2017 roku zarejestrowano 160 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 128 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi 32. W tym samym roku 5 osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 4 wymeldowania za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące 1.

Wyk.nr.1. Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w Gminie Sobótka

Tak jak w całej Polsce problem bezrobocia zmniejsza się. W ciągu roku liczba bezrobotnych zmniejszyła się o 29,4 %.

4.2. Rynek pracy

W Gminie Sobótka na 1000 mieszkańców pracują 134 osoby. 42,4% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 57,6% mężczyźni.

Tab. nr 4. Liczba ludności pracującej na 1000 osób:

	2014	2015	2016	2017
Pracujący na 1000 ludności	142	135	133	134

Bezrobocie rejestrowane w Gminie Sobótka wynosiło w 2017 roku 2,8% . Wśród kobiet osiągnęło ono wskaźnik 3,5% a wśród mężczyzn 2,1%. Jak wynika z poniższego wykresu, od roku 2012 szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w gminie ulega systematycznemu zmniejszeniu. Co więcej, w roku 2017 osiągnęła ona najniższy wskaźnik od roku 2004.

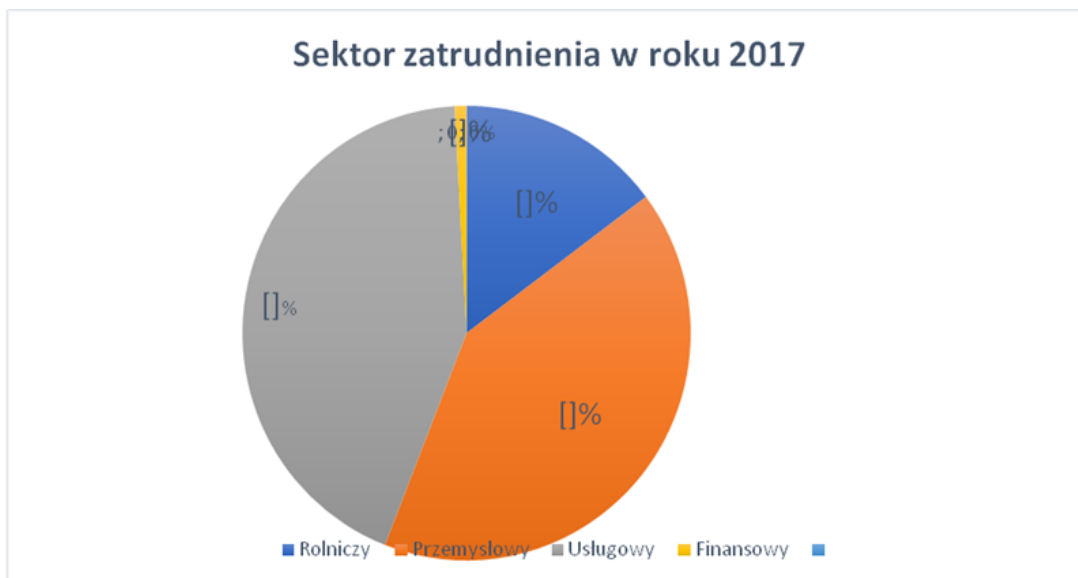
Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców Gminy Sobótka 1 035 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 506 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi - 529.

Tab.nr.5. Dojazdy do pracy w Gminie Sobótka - Źródło: GUS, 31.XII.2006

Dojazdy do pracy w Gminie Sobótka	
Liczba osób wyjeżdżających do pracy	1035
Liczba osób przyjeżdżających do pracy	506
Saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy	-529

Analizując sektor zatrudnienia w gminie można dostrzec, iż 12,2% aktywnych zawodowo mieszkańców Gminy Sobótka pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 34,0% w przemyśle i budownictwie, a 35,7% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 0,7% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

Wyk.nr.2.Sektor zatrudnienia w Gminie Sobótka

4.3. Infrastruktura edukacyjna i kulturalna

Analizując sytuację społeczno – ekonomiczną gminy należy również zwrócić uwagę na infrastrukturę edukacyjną, kulturalną i zdrowotną. W obszarze polityki społecznej na terenie gminy działa szereg instytucji, których główny celem są działania z obszaru pomocy społecznej, a także edukacji, kultury, sportu i rekreacji oraz profilaktyki zdrowotnej.

4.3.1. Infrastruktura edukacyjna

Instytucjami realizującymi zadania w obszarze edukacyjnym są żłobki, przedszkola oraz szkoły: podstawowa z oddziałami gimnazjalnymi oraz szkoła ponadgimnazjalna. Instytucje te nie tylko realizują zadanie opiekuńcze i edukacyjne, ale również wdrażają programy profilaktyczne oraz w znaczący sposób mogą wpłynąć na przeciwdziałanie problemom społecznym.

Na terenie Gminy Sobótka w roku 2018/2019 funkcjonuje 1 żłobek prywatny, 3 przedszkola oraz jeden Klub Dziecięcy.

Zadania w obszarze edukacji realizują **szkoły podstawowe, w tym jedna z oddziałami gimnazjalnymi**. Na terenie gminy znajduje się 5 szkół podstawowych. Do szkół podstawowych w roku 2016/2017 uczęszczało 869 uczniów, tj. o 24 mniej niż w ubiegłym roku szkolnym²⁾.

Tab. Nr 6. Struktura placówek oświatowych w gminie (na podstawie GUS).

Liczba placówek	2015/2016	2016/2017
Placówki wychowania przedszkolnego	7	7
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	411	433
Szkoły podstawowe	5	5
Uczniowie szkół podstawowych	893	869

Źródło: Urząd Gminy

²⁾ Statystyczne Vademecum Samorządowca, [dostęp online http://stat.gov.pl/vademecum/vademecum_dolnoslaskie/portrety_gmin/powiat_wroclawski/gmina_sobotka.pdf]

Na terenie gminy znajdują się również 3 **szkoły ponadgimnazjalne**, tj. Liceum Ogólnokształcące, Technikum w Sobótce oraz Zasadnicza Szkoła Zawodowa w Sobótce.

4.3.2. Infrastruktura kulturalna

Duże znaczenie w realizacji zadań w obszarze społecznym mają gminne instytucje kultury oraz instytucje upowszechniające wśród mieszkańców postawy aktywne zapewniając im możliwość uprawiania sportu i rekreacji.

Najbardziej interdyscyplinarnym ośrodkiem kulturalnym funkcjonującym w mieście jest **Ślęzański Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Sobótce**, którego zadaniem jest działalność na rzecz kultury, sportu i czytelnictwa w wymiarze dostępnym dla każdego. Rolą szczególną jest popularyzacja miejscowej kultury, tradycji, historii oraz działania wspierające promocję regionu.

Według danych z 2016 r. w Gminie Sobótka działały **3 biblioteki i filie** publiczne posiadające księgozbiór liczący 57 823 wolumeny.

Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Sobótce jest częścią ŚOKSiR. Funkcjonuje w formie siedziby w Sobótce i Filii w Sobótce Zachodniej.

Biblioteka gromadzi, opracowuje i udostępnia zbiory książek. Prowadzi działalność kulturalną poprzez organizację spotkań autorskich, podróżniczych, kameralnych koncertów, wydarzeń cyklicznych, okresowych zajęć dla dzieci i młodzieży. Działa na rzecz animacji środowiskowej, współpracuje z grupami zainteresowań i instytucjami. W ramach biblioteki rozwijany jest Dyskusyjny Klub Książki oraz Cyfrowe Archiwum Tradycji Lokalnej.

Muzeum Ślęzańskie to kolejne istotne miejsce kulturalne w gminie. Powstało w roku 1962, kontynuując niejako, aczkolwiek bez zbiorów, tradycje Heimatmuseum istniejącego w Sobótce od 1926 roku. Ulokowano je w przedwojennej siedzibie, czyli w tzw. Domu Opata, budynku szpitalnym wzniesionym przez augustianów w 1568 roku. Od początku istnienia Muzeum Ślęzańskie założono, że będą w nim eksponowane zabytki związane z kulturą duchową w pradziejach.

Zadania z obszaru sportu i rekreacji realizują liczne kluby sportowe oraz stowarzyszenia sportowe. W gminie znajduje się **stadion sportowy**, na którym trenują drużyny i grupy sportowe, amatorzy i zawodowcy. Działa również boisko „Orlik”. Funkcjonuje mini – sala taneczna/fitness. Dzięki niezbędnej infrastrukturze odbywają się tu sportowe imprezy oraz większe imprezy kulturalne; obiekt stanowi także zaplecze do organizacji innych wydarzeń odbywających się poza jego granicami, jak wyścigi, rajdy.

Hala widowiskowo – sportowa to miejsce, gdzie uczniowie odbywają zajęcia wychowania fizycznego, a oprócz tego działają tutaj kluby i stowarzyszenia sportowe. Organizowane są tutaj obozy sportowe i konsultacje trenerskie.

4.4. Problemy społeczne występujące na terenie miasta

Oprócz instytucji kulturalnych, edukacyjnych i sportowych, w Gminie Sobótka funkcjonują również instytucje, których celem jest pomoc mieszkańcom w przypadku spersonalizowanych problemów.

Gmina realizuje **Gminny Program Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii**. W ramach tego Programu podejmowane są działania ukierunkowane na grupy

osób uzależnionych od alkoholu i ich rodziny, jak i te, które zmierzają do zmniejszania rozmiarów i dotkliwości problemów, jakie niesie ze sobą nadużywanie alkoholu.

Z danych **Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**, obecnie 42 osoby zostały zarejestrowane jako osoby uzależnione. Na rozmowy zaproszono 19 osób, wydano 17 postanowień pozytywnych dotyczących opiniowania wniosków w sprawie o wydanie zezwoleń na sprzedaż bądź podawania napojów alkoholowych. Komisja GKRPA odbyła 11 posiedzeń. Przeprowadzono 1 akcje terenowej kontroli poprawności i przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwolenia na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych zgodnie z planem kontroli na miesiąc kwiecień - listopad 2018, podczas których sprawdzono 8 punktów.

Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje zadania własne gminy, własne o charakterze obowiązkowym, zadania zlecone i zadania wynikające z programów rządowych, które dotyczą pomocy osobom i rodzinom, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej i nie są w stanie samodzielnie jej rozwiązać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia.

W I półroczu 2018 roku OPS pomocą objął około 4000 osób tj. około 950 rodzin. Udzielono im różnych form pomocy wynikających z ustaw, zarówno w postaci świadczeń pieniężnych, rzeczowych, usług opiekuńczych jak i w postaci pracy socjalnej (prowadzenie rodziny, porady, pomoc w załatwianiu spraw sądowych, urzędowych, kierowanie na komisje do spraw orzekania o stopniu niepełnosprawności, itp.).

Ośrodek Pomocy Społecznej nadzoruje również działania w ramach obszaru profilaktyki społecznej. Działania prowadzone w ramach tego obszaru to np. zajęcia w świetlicach wiejskich, zajęcia w klubach sportowych, zajęcia pozalekcyjne w szkołach, a także kampanie ogólnospołeczne.

Pomoc osobom dotkniętym problemem uzależnień oferuje **Punkt Konsultacyjny**, w którym pracuje:

- 2-ch psychologów,
- pedagog,
- terapeuta uzależnień,
- terapeuta dla współuzależnionych,
- działa grupa wsparcia dla kobiet w sytuacji trudnej,
- grupa motywująca do leczenia odwykowego,
- prawnik.

Działa on przy Ośrodku Pomocy Społecznej i czynny jest przez 5 dni w tygodniu (od poniedziałku do piątku) przez wszystkie miesiące roku. Zatrudnieni specjaliści nieodpłatnie udzielają pomocy, porad oraz wsparcia wszystkim mieszkańcom gminy.

4.5. Pomoc materialna

Ośrodek Pomocy Społecznej w ramach zadań statutowych udziela pomocy materialnej oraz prowadzi pracę socjalną dla rodzin z powodu trudnej sytuacji życiowej. Poniżej statystyka udzielanej pomocy w latach 2016-2017.

Tab. Nr 7. Ilość osób objętych pomocą społeczną z powodu trudnej sytuacji życiowej.

	2016 rok	2017 rok
Liczba świadczeniobiorców otrzymujących pomoc	432	402
ogółem		
w tym zadania własne	432	402
w tym zadania zlecone	0	0
Liczba rodzin	325	300
Liczba osób w rodzinach	715	617

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej

W relacji rok do roku liczba osób objętych pomocą maleje. Finansowana jest ze środków własnych i własnych z dotacji.

Tab. nr. 8. Ilość osób objętych pomocą społeczną z powodu trudnej sytuacji życiowej.

	Liczba gospodarstw domowych	Liczba osób w gospodarstwach domowych	% ogółu mieszkańców	Liczba gospodarstw domowych	Liczba osób w gospodarstwach domowych	% ogółu mieszkańców
	2016 rok			2017 rok		
Ubóstwo	48	101	0,78	51	106	0,82
Sieroctwo	1	1	0,007	0	0	0
Ochrona macierzyństwa	38	170	1,32	27	129	1,00
Bezdomność	11	11	0,08	8	8	0,06
Niepełnosprawność	117	181	1,41	111	162	1,26
Bezradność	47	179	1,39	36	137	1,06
Długotrwała choroba	137	253	1,97	142	223	1,73
Alkoholizm	8	12	0,09	9	17	0,13
Narkomania	2	3	0,02	1	1	0,007
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	6	9	0,07	6	13	0,10
BEZROBOCIE	56	130	1,01	41	105	0,81
PRZEMOC W RODZINIE	1	4	0,03	7	45	0,35

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej

Powodem udzielania pomocy społecznej najczęściej jest długotrwała choroba oraz niepełnosprawność.

Ośrodek Pomocy Społecznej zapewnia również obsługę administracyjną działającemu **zespółowi interdyscyplinarnemu ds. przemocy w rodzinie**. Pomoc polega na organizowaniu spotkań zespołu oraz spotkań grup roboczych w siedzibie Ośrodka Pomocy Społecznej w Sobótce, wysyłaniu zawiadomień i zaproszeń do osób dotkniętych przemocą w rodzinie a także wezwań osób co, do których istnieje podejrzenie stosowania przemocy, na uzupełnianiu „Niebieskich Kart”, pisanie protokołów ze spotkań zespołu i grup roboczych.

Do głównych zadań Zespołu Interdyscyplinarnego na rzecz Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie należy w szczególności:

- 1) Ocena sytuacji problemowej osoby indywidualnej, rodziny, grup problemowych lub środowiska znajdujących się w sytuacji kryzysowej i wypracowanie sposobu postępowania, który będzie miał na celu przywrócenie integralności rodziny, lub środowiska oraz możliwości realizowania ich funkcji, oraz podejmowanie działań w tym celu przewidzianych przepisami prawa.
- 2) Udzielanie pomocy, a w zależności od potrzeb poradnictwa socjalnego, prawnego, psychologicznego osobom, rodzinom, grupom problemowym i środowisku, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów.
- 3) Podejmowanie Interwencji w przypadku przemocy domowej i uruchamianie procedur mających na celu jej powstrzymanie.
- 4) Udzielanie pomocy dzieciom doświadczającym i będących świadkami przemocy w rodzinie.
- 5) Podejmowanie wspólnych działań w ramach procedury „Niebieska karta”.

W ramach Zespołu realizowane mogą być także:

- 1) Tworzenie lokalnych zintegrowanych programów i kampanii profilaktycznych m. in. z zakresu problemów uzależnień, bezrobocia, trudności wychowawczych, przestępczości i innych zagadnień lokalnej polityki społecznej.
- 2) Inicjowanie badań, diagnoz w tym wspólnego diagnozowania osób indywidualnych i środowiska, którego problem dotyczy oraz ekspertyz wspierających pracę Zespołu w danym obszarze.
- 3) Tworzenie grup roboczych w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach.

W I półroczu 2018 roku procedura Niebieskiej Karty prowadzona była w 27 środowiskach. Odbyło się łącznie 48 spotkań, w tym: 2 zespołu interdyscyplinarnego i 46 spotkań grup roboczych zespołu (1 grupa robocza dotyczy jednej rodziny).

Każde spotkanie dotyczyło omówienia problemów, wskazania rozwiązań oraz każdy z członków grupy bądź zespołu przekazywał informację na temat danej rodziny. Ponadto na posiedzenia wzywane były zarówno osoby będące ofiarami jak i sprawcy przemocy. Podczas rozmów z ofiarami, ustalono plan pomocy i wsparcia, kierowano do Punktu Konsultacyjnego na rozmowy z psychologiem, terapeutą oraz udzielano porad prawnych.

Również osoby, co do których istnieje podejrzenie, że są sprawcami przemocy, były wzywane na spotkania zespołu i /lub grupy roboczej, jednak niewielka ilość tych osób przybywała na takie spotkanie. Osoby, które przybyły na spotkania miały tworzony plan pracy, zawsze kierowane były do psychologa, terapeuty oraz wskazywaną miały możliwość skorzystania ze spotkań z programu dla sprawców przemocy organizowany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu.

W I półroczu 2018 roku wszyscy członkowie zespołu i/lub grupy roboczej zdecydowali o zamknięciu 12 procedur „Niebieskich Kart”, w związku z ustaniem przemocy w rodzinie i uzasadnionym przypuszczeniem o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy lub rozstrzygnięciem o braku zasadności podejmowania działań, w tym: 2 procedury przekazano do Zespołów, ze względu na miejsce zamieszkiwania osób (wyprowadziły się z terenu Gminy Sobótka).

Obecnie prowadzona jest procedura w 18 środowiskach rodzinnych, w tym:

- Rok 2016 - 1 procedura,
- Rok 2017 - 7 procedur,

Rok 2018 - 8 procedur.

W rodzinach dotkniętych zjawiskiem przemocy prowadzone są działania edukacyjne poprzez udział w terapii dla kobiet. Ponadto kierujemy takie osoby na szkolenie z kompetencji wychowawczych do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie oraz Stowarzyszenie Akson we Wrocławiu. Ponadto pracownicy socjalni oraz asystent rodziny również edukują takie osoby, rodziny.

V. Diagnoza problemów społecznych

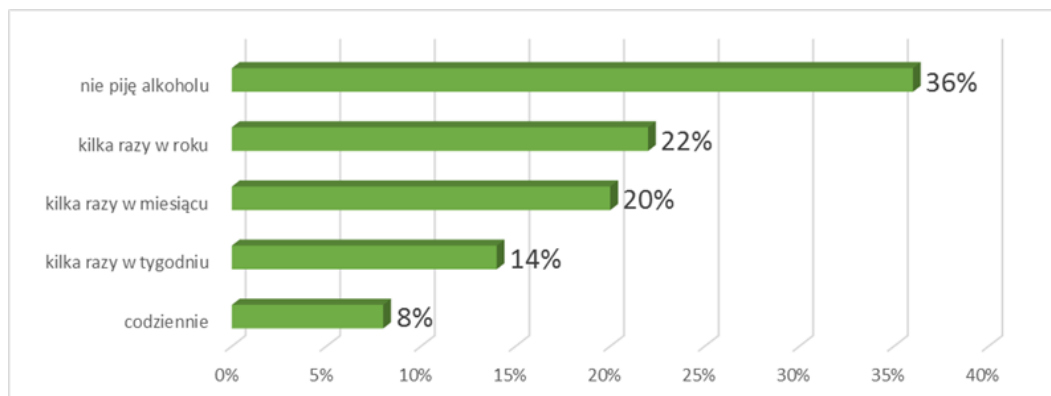
(przeprowadzona na zlecenie Urzędu Gminy Sobótka w miesiącu październik 2018 przez Krajowy Ośrodek Kształcenia Administracji KOKA z Krakowa – wybrane zagadnienia)

5.1. Problem alkoholowy z perspektywy dorosłych mieszkańców

Pierwszym, diagnozowanym problemem społecznym w gminie Sobótka był problem alkoholowy. W niniejszym podrozdziale przedstawiono tę kwestię z punktu widzenia mieszkańców, a także podjęto próbę oszacowania skali zjawiska oraz sprawdzenia wiedzy ankietowanych dotyczącej zagrożeń wynikających z nadużywania alkoholu.

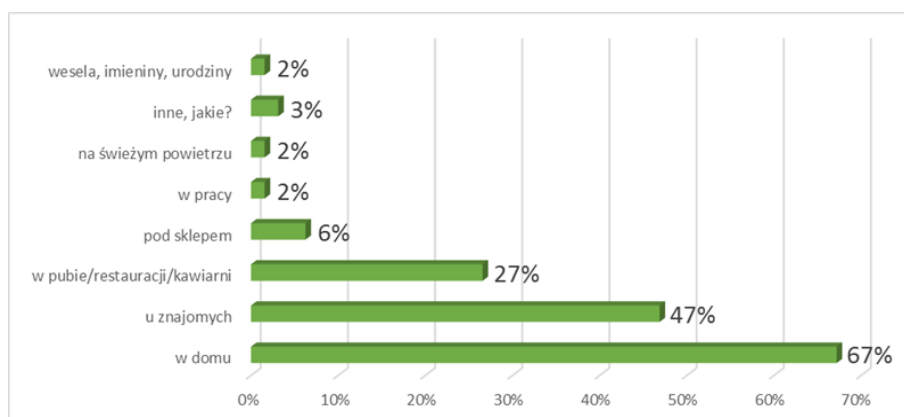
Na początek ankietowanych poproszono o wskazanie jak często piją alkohol. Niepokojący jest fakt, iż aż 8% respondentów przyznało, że spożywa alkohol codziennie. Kilka razy w tygodniu robi to 14% mieszkańców, co piąty spożywa alkohol kilka razy w miesiącu, zaś kilka razy w roku 22%. Należy zwrócić uwagę, iż jedynie 36% osób przyznało, że nie pije w ogóle alkoholu. Co wskazuje, iż problem alkoholowy w gminie jest obecny, nie przybiera on jednak bardzo dużych rozmiarów.

Wyk. 3. Jak często spożywa Pan/i alkohol?

Interesujący wydaje się fakt, iż to kobiety rzadziej niż mężczyźni deklarowały, iż nie sięgają w ogóle po alkohol – takiej odpowiedzi udzieliło 32% kobiet i 43% mężczyzn. Kobiety sięgają po alkohol rzadziej niż mężczyźni – większość z nich deklarowała, iż spożywa napoje alkoholowe kilka razy w roku (28%) oraz kilka razy w miesiącu (23%). 13% kobiet spożywa alkohol kilka razy w tygodniu, a 3% robi to codziennie. Natomiast mężczyźni najczęściej sięgają po alkohol: codziennie (15%), kilka razy w tygodniu (15%), kilka razy w miesiącu (15%) oraz kilka razy w roku (13%).

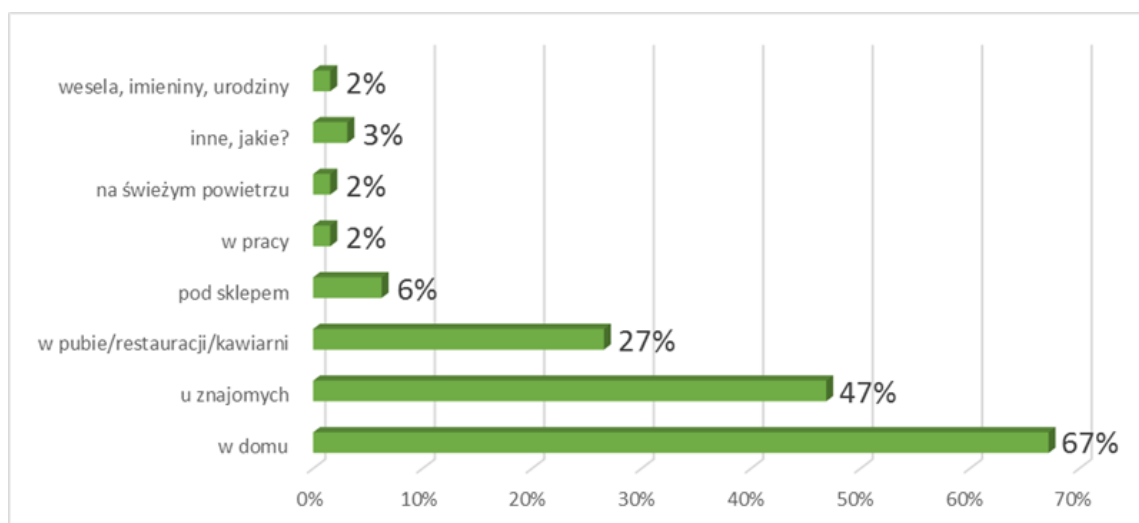
Wyk.4. Gdzie najczęściej spożywa Pan/i alkohol?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Niepokojący jest fakt, iż jedynie 91% respondentów nie wykonywało nigdy swoich obowiązków zawodowych pod wpływem alkoholu. 6% ankietowanych przyznało, iż zdarza im się to rzadko, zaś 3% osób zdarza się to czasami.

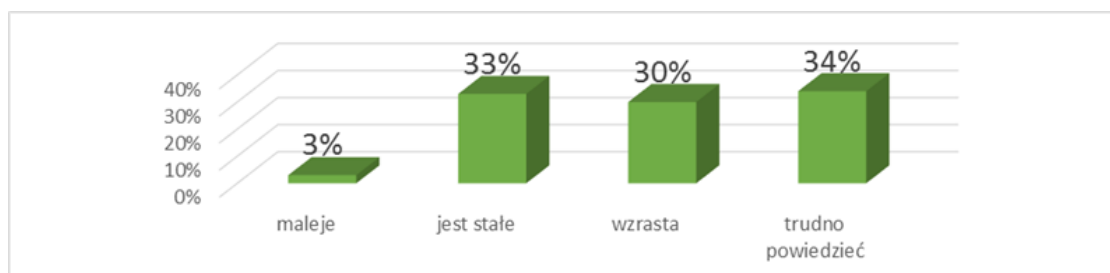
Wyk.5. Gdzie najczęściej spożywa Pan/i alkohol?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Niepokojący jest fakt, iż jedynie 91% respondentów nie wykonywało nigdy swoich obowiązków zawodowych pod wpływem alkoholu. 6% ankietowanych przyznało, iż zdarza im się to rzadko, zaś 3% osób zdarza się to czasami.

Wyk.6. Proszę ocenić czy spożycie alkoholu na przestrzeni kilku lat w Pana/i miejscowości.

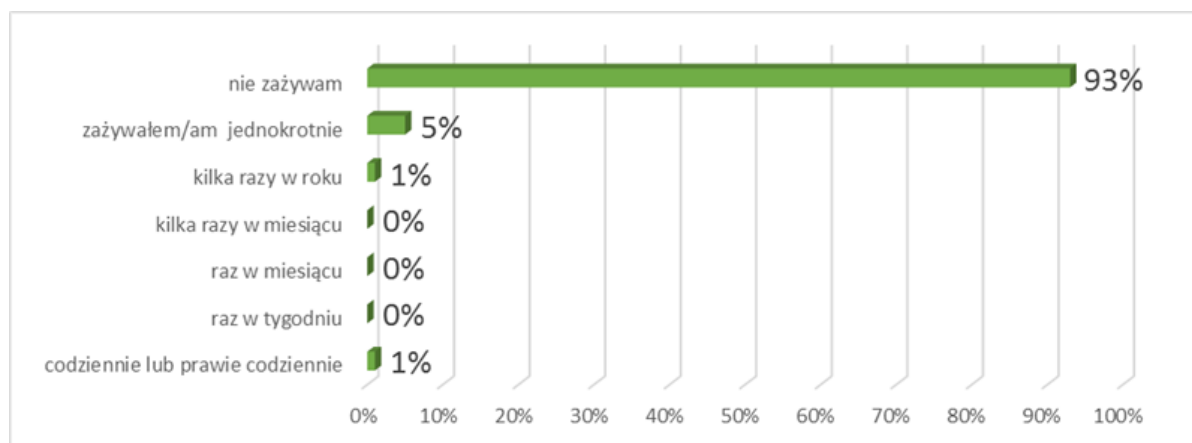
Celem sprawdzenia wiedzy mieszkańców dotyczącej problemu alkoholowego poproszono ich o ustosunkowanie się do kilku wybranych stwierdzeń. Niepokojący jest fakt, iż 18% osób sądzi, iż alkoholizm jest dziedziczny, zaś 36% dorosłych uważa, że okazjonalne spożywanie alkoholu nie uzależnia. 13% uważa, że osoby z problemem alkoholowym piją codziennie, zaś 14% respondentów uważa, że alkohol jest dobrym lekarstwem na sen oraz 5% osób sądzi, że alkohol w piwie jest mniej szkodliwy niż w wódce. Dodatkowo 2% badanych twierdzi, że nie ma nic złego w przychodzeniu do pracy na kacu. Dane te pokazują, że mieszkańcy nie posiadają wiedzy na temat konsekwencji sięgania po alkohol, a także problemu alkoholowego.

5.2. Problem narkotykowy z perspektywy dorosłych mieszkańców

Problem narkotykowy to kolejna kwestia poruszana w niniejszej diagnozie. Celem tego działu było oszacowanie skali zjawiska w Gminie Sobótka oraz sprawdzenie stanu wiedzy społeczności dotyczącej zjawiska.

Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, do kontaktu z narkotykami przyznało się 7% ankietowanych, w tym 5% osób zażywała je jednokrotnie, 1% mieszkańców sięga po narkotyki kilka razy w roku oraz również 1% badanych zażywa narkotyki codziennie lub prawie codziennie.

Wyk. 7. Jak często zażywa Pan/i środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)?

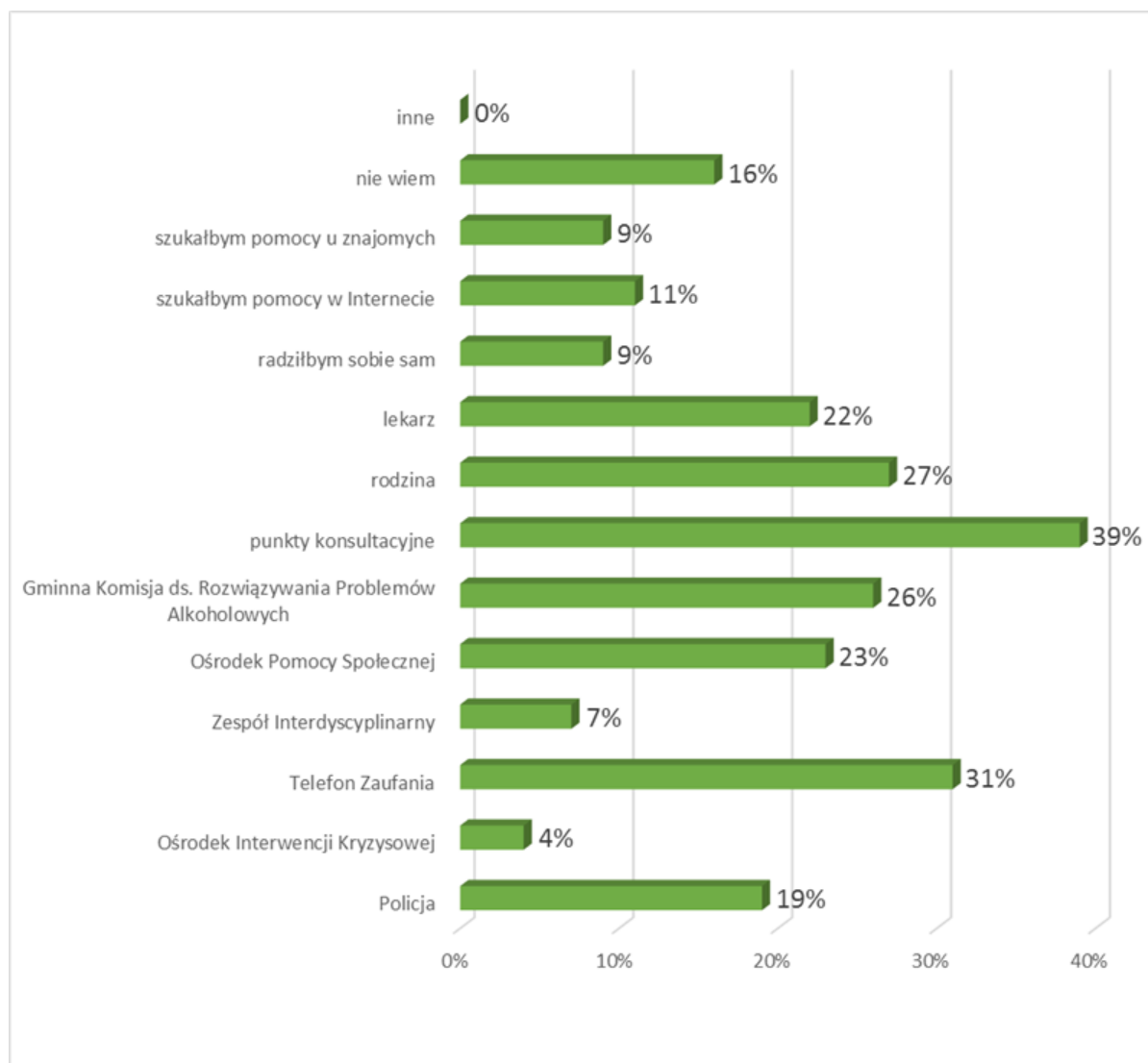
Do kontaktu ze środkami psychoaktywnymi przyznało się 10% mężczyzn i 5% kobiet. Mężczyźni zażywali te środki: jednokrotnie (8%) oraz kilka razy w roku (3%). Kobiety natomiast sięgały po nie: jednokrotnie (3%) oraz codziennie i prawie codziennie (2%). Dane te pokazują, iż problem z nadużywaniem środków psychoaktywnych mają częściej kobiety niż mężczyźni.

W dalszej kolejności poproszono mieszkańców o wskazanie instytucji, w której można uzyskać pomoc. W opinii większości mieszkańców w przypadku problemów można uzyskać pomoc w Punktach Konsultacyjnych – taką odpowiedź wskazało 39% osób.

W dalszej kolejności mieszkańcy wskazywali na: telefon zaufania (31%), rodzinę (27%), Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (26%), Ośrodek Pomocy Społecznej (23%), lekarza (22%), Policję (19%), Zespół Interdyscyplinarny (7%), Ośrodek Interwencji Kryzysowej (4%). 9% osób szukałoby pomocy u znajomych.

Niepokojący jest fakt, iż 9% mieszkańców przyznało, że próbowałyby radzić sobie samodzielnie, zaś 11% osób szukałoby pomocy w Internecie.

Wyk.8. Do kogo zwróciłby się Pan/i o pomoc w razie problemu uzależnień?

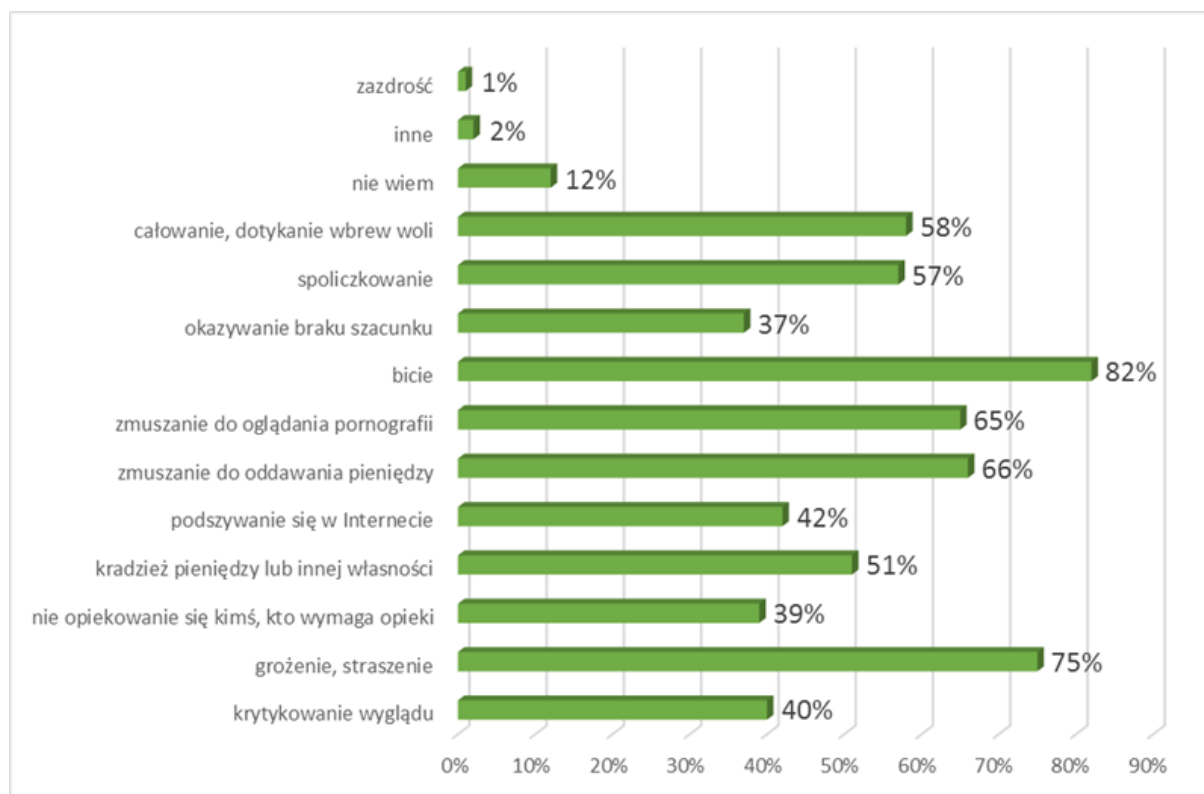

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

5.3. Problem przemocowy z perspektywy dorosłych mieszkańców

Niniejszy blok pytań skierowanych do dorosłych mieszkańców ma na celu sprawdzenie stanu wiedzy na temat zjawiska przemocy. Pytania kierowane do ankietowanych sprawdzały, czym jest przemoc zdaniem ankietowanych, jakie są przyczyny tego zjawiska oraz między innymi jaki stosunek mają respondenci wobec stosowania kar wobec dzieci. Na początek badani mieszkańcy poproszeni zostali o wskazanie sytuacji, które ich zdaniem można określić mianem przemocy. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, mieszkańcy najczęściej wskazywali bicie (80%) oraz grożenie i straszenie (75%). Za przemoc mieszkańcy uznali także: zmuszanie do oddawania pieniędzy (66%), zmuszanie do oglądania pornografii (65%), całowanie, dotykanie wbrew woli (58%), spoliczkowanie (57%), kradzież pieniędzy lub inne własności (51%), podszywanie się w Internecie (42%), krytykowanie wyglądu (40%), nie opiekowanie się kimś kto wymaga opieki (39%), okazywanie braku szacunku (37%) oraz zazdrość (2%). 12% badanych nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk.9. Które z wymienionych poniżej sytuacji są Twoim zdaniem aktem przemocy?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

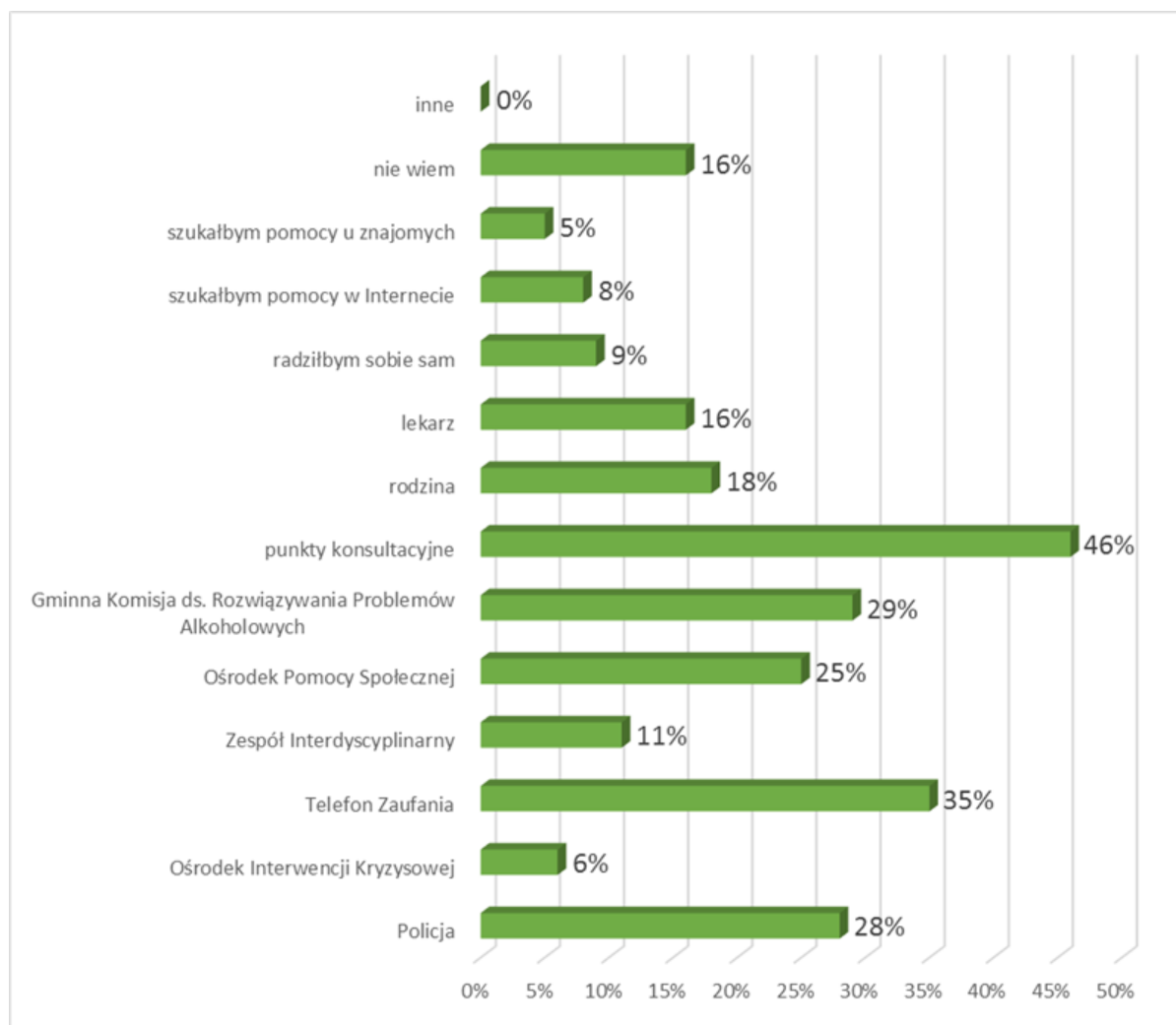
Niepokojący jest fakt, iż 14% ankietowanych osób przyznało, iż zna osobę, która doświadcza przemocy w rodzinie. Odpowiedzi przeczącej udzieliło tutaj 63% respondentów, a 23% nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

W dalszej kolejności poproszono mieszkańców o wskazanie instytucji, w której można uzyskać pomoc. W opinii większości mieszkańców w przypadku problemów można uzyskać pomoc w Punktach Konsultacyjnych (46%), telefonie zaufania (35%), w Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (29%) oraz na Policji (28%).

W dalszej kolejności mieszkańcy wskazywali na: Ośrodek Pomocy Społecznej (25%), rodzinę (18%), lekarza (16%), Zespół Interdyscyplinarny (11%), Ośrodek Interwencji Kryzysowej (6%). 5% osób szukałoby pomocy u znajomych.

Niepokojący jest fakt, iż 9% mieszkańców przyznało, że próbowałby radzić sobie samodzielnie, zaś 8% osób szukałoby pomocy w Internecie.

Wyk.10. Do kogo zwróciłby się Pan/i o pomoc w razie problemu uzależnień lub/i przemocy w rodzinie?

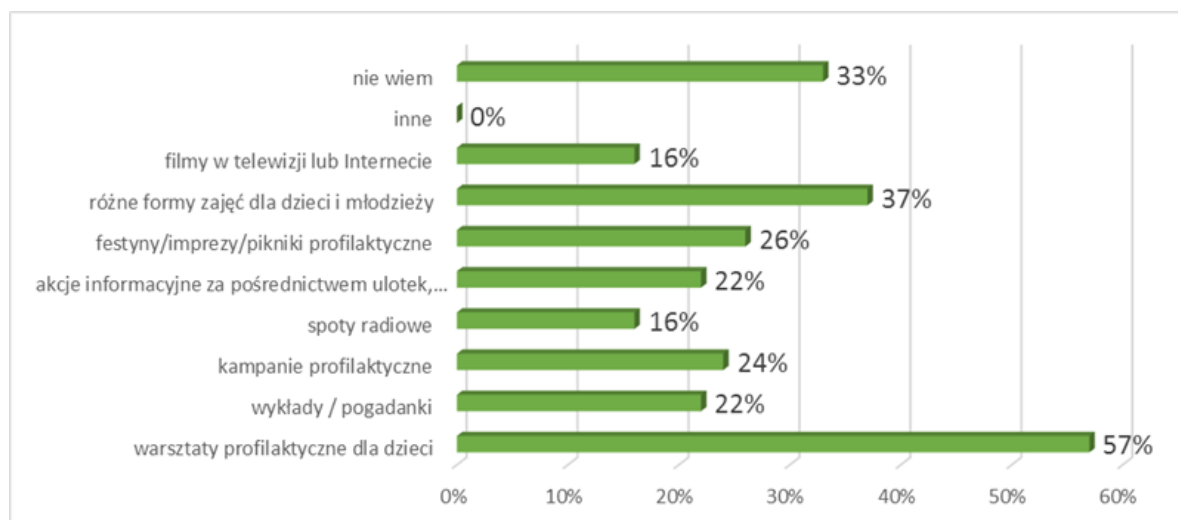
* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

5.4. Gmina wobec problemów społecznych – opinia mieszkańców

Ostatni blok pytań skierowanych do dorosłych mieszkańców miał na celu zebranie opinii badanych na temat działań gminy w zakresie rozwiązywania problemów społecznych.

Zdaniem większości respondentów, gmina, aby ograniczyć popyt na zażywanie środków psychoaktywnych organizuje warsztaty profilaktyczne dla dzieci (57%), różne formy zajęć dla dzieci i młodzieży (37%), festyny oraz imprezy profilaktyczne (26%), kampanie profilaktyczne (24%), wykłady i pogadanki (22%), akcje informacyjne za pośrednictwem ulotek (22%), spoty radiowe (16%) oraz filmy w telewizji i Internecie (16%). Natomiast 33% osób nie potrafiła udzielić odpowiedzi na to pytanie.

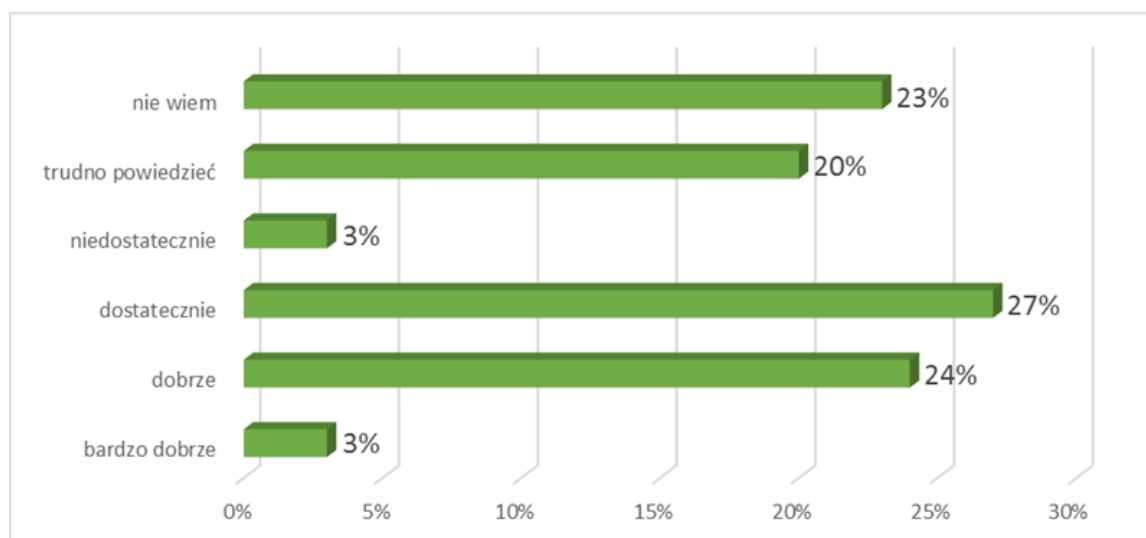
Wyk.11. Jakie działania według Pana/i podejmuje gmina, aby ograniczyć popyt na zażywanie narkotyków lub dopalaczy?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Mieszkańcy ocenili zaangażowanie i kierunki działań władz lokalnych związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców na ocenę dostateczną – taką odpowiedź wskazało 27% respondentów. Co czwarty ankietowany ocenił działalność gminy dobrze, zaś 3% osób bardzo dobrze. Również 3% badanych wskazało odpowiedź niedostatecznie. Co piąty respondent uznał, iż trudno udzielić odpowiedzi na to pytanie, a 23% osób wskazało odpowiedź „nie wiem”.

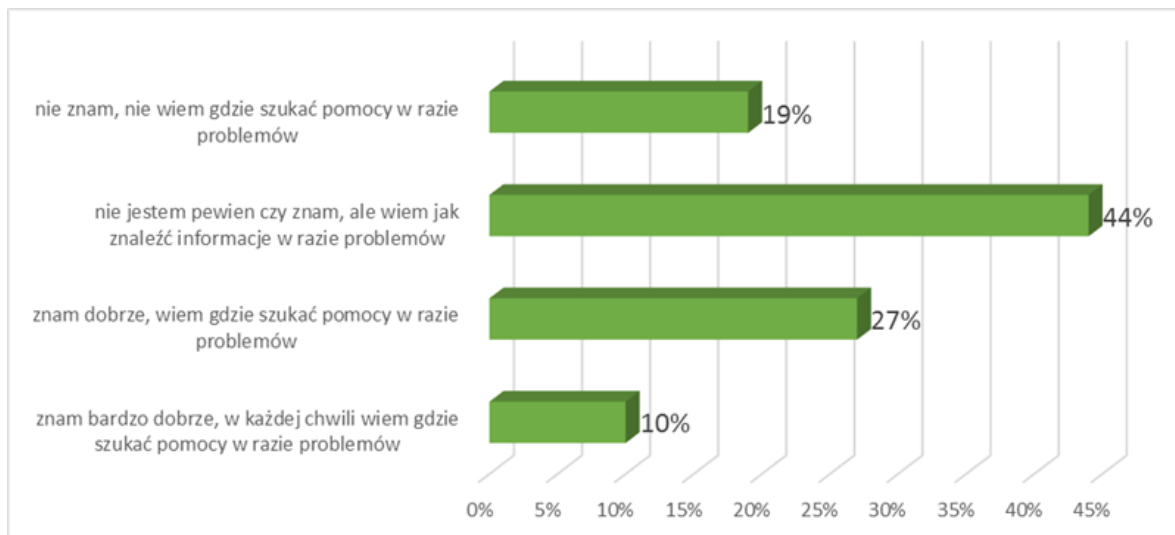
Wyk.12. Jak ocenia Pan/i stopień zaangażowania władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Na koniec ankietowanych zapytano, czy znają dane kontaktowe do instytucji pomocowych. Niestety większość osób nie była pewnych, czy zna te dane, ale wiedzą gdzie ich szukać – taką odpowiedź zaznaczyło 44% osób. Co dziesiąty badany zna bardzo dobrze dane kontaktowe i w każdej chwili wie, gdzie szukać pomocy. 27% osób zna dobrze i wie, gdzie szukać pomocy. Natomiast 19% osób nie zna danych kontaktowych do instytucji pomocowych i nie wie gdzie szukać pomocy w razie problemów.

Wyk. 13. Czy zna Pan/i dane kontaktowe do instytucji pomocowych, gdzie można się zgłosić w razie problemów?

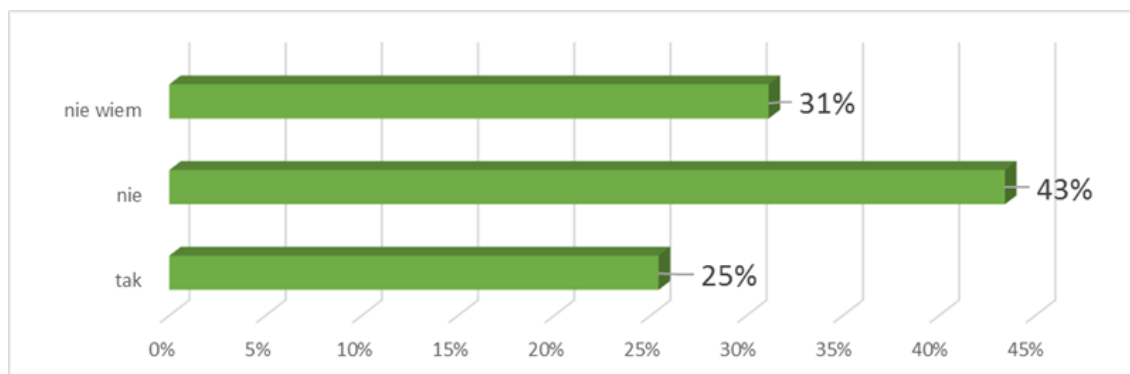
VI. BADANIE DZIECI I MŁODZIEŻY

6.1. Problem alkoholowy z perspektywy dzieci i młodzieży

Pierwszy blok pytań skierowanych do uczniów dotyczył problemu alkoholowego. Celem niniejszego działu jest oszacowanie skali problemu alkoholowego wśród najmłodszych mieszkańców oraz sprawdzenie wiedzy ankietowanych związanej z tematyką uzależnień alkoholowych.

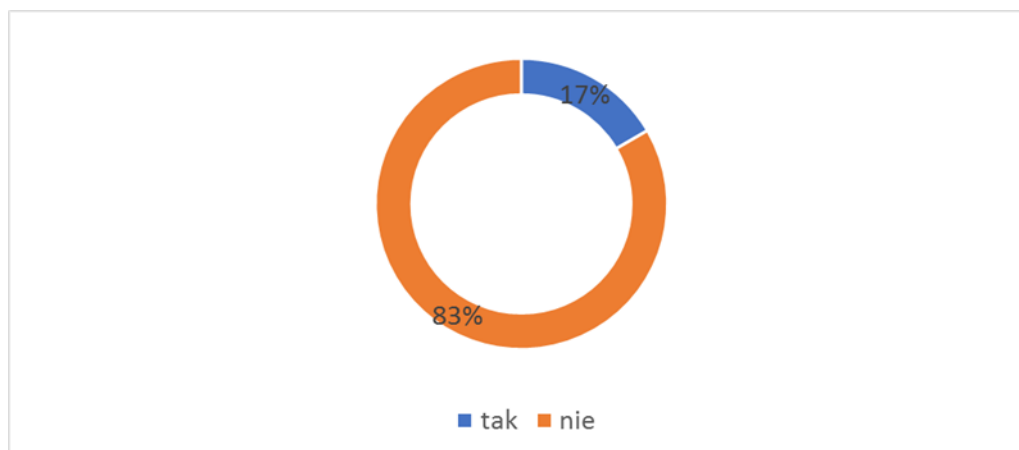
Na początek respondentów zapytano, czy ich zdaniem, osoby w ich wieku spożywają alkohol. Odpowiedzi twierdzącej udzieliło tutaj 25% badanych, zaś 31% osób nie potrafiło odpowiedzieć na to pytanie.

Wyk.14. Czy osoby w Twoim wieku piją alkohol?

Dodatkowo, aż 17% uczniów przyznało, iż próbowali kiedykolwiek spożywać alkohol.

Wyk.15. Czy próbowałeś/aś pić alkohol?

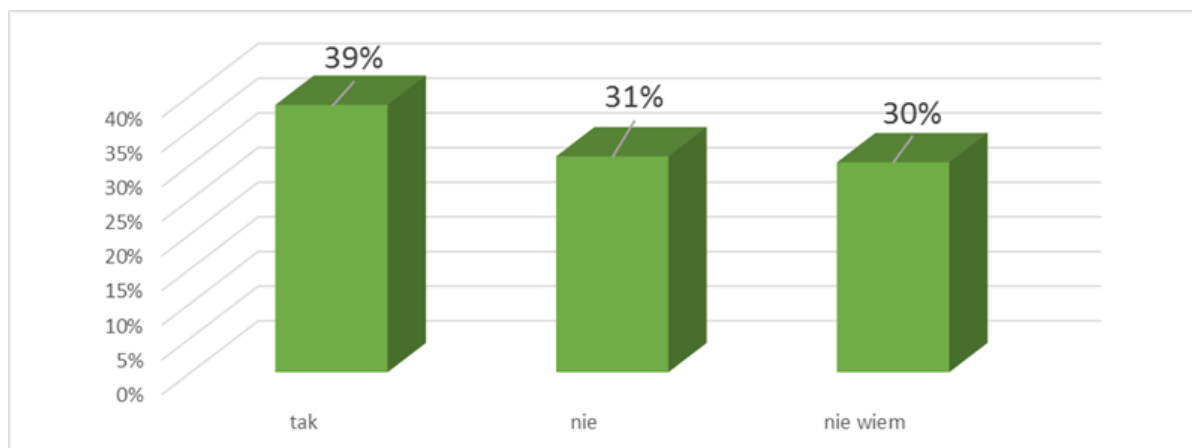
Kontakt z alkoholem zadeklarowało 16% dziewczynek i 17% chłopców. Jak widać, sięganie po alkohol wśród uczniów nie ma związku z płcią – praktycznie taka sama ilość chłopców i dziewczynek przyznała się do spożywania alkoholu.

6.2. Problem nikotynowy z perspektywy dzieci i młodzieży

Niniejszy blok pytań w badaniu dzieci i młodzieży szkolnej dotyczył wyrobów nikotynowych. Celem tego rozdziału było oszacowanie skali sięgania po papierosy przez osoby nieletnie oraz sprawdzenie, jakie czynniki mają wpływ na kontakt młodzieży z papierosami.

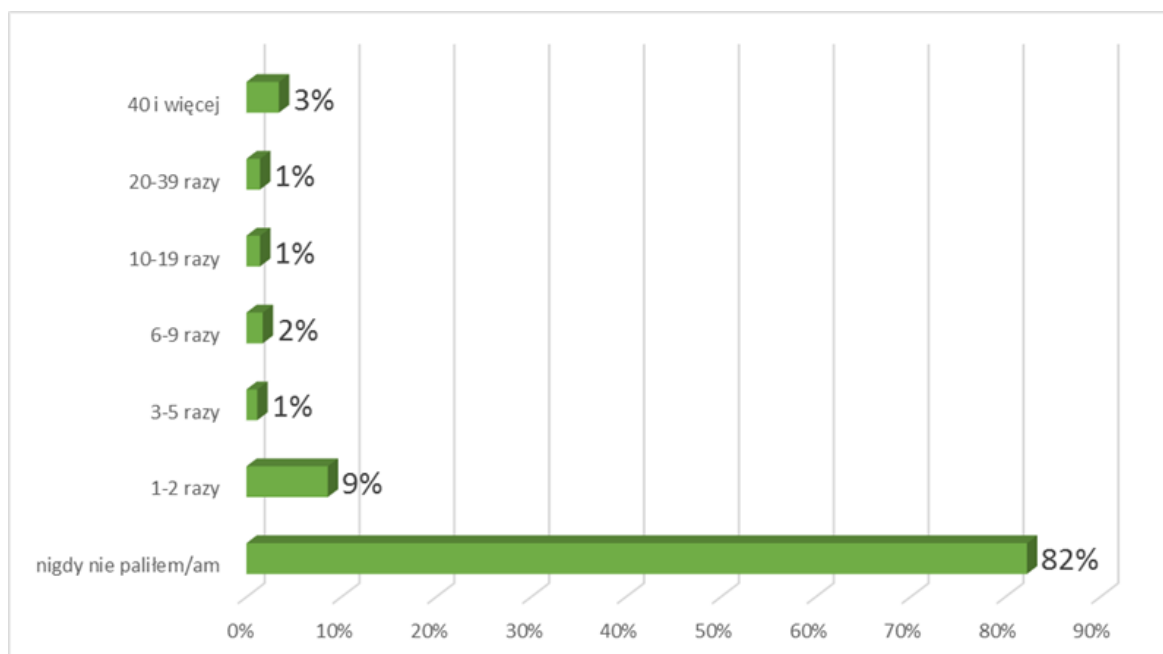
Na początek uczniów zapytano, czy osoby w ich wieku palą papierosy. Odpowiedzi twierdzącej udzieliło tutaj, aż 39% uczniów, zaś 31% osób uważa, że ich rówieśnicy nie palą. 30% badanych nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk.16. Czy osoby w Twoim wieku palą papierosy?

Do palenia papierosów przyznało się 18% ankietowanych uczniów. Spośród nich 9% osób paliło papierosy 1-2 razy, po 1% uczniów robiło to 3 – 5 razy oraz 10 – 19 razy i 20 – 39 razy, 2% ankietowanych sięgnęło po papierosy 6 – 9 razy, zaś 3% uczniów paliło 40 lub więcej razy.

Wyk.17. Ile razy w życiu (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się próbować palić papierosy?

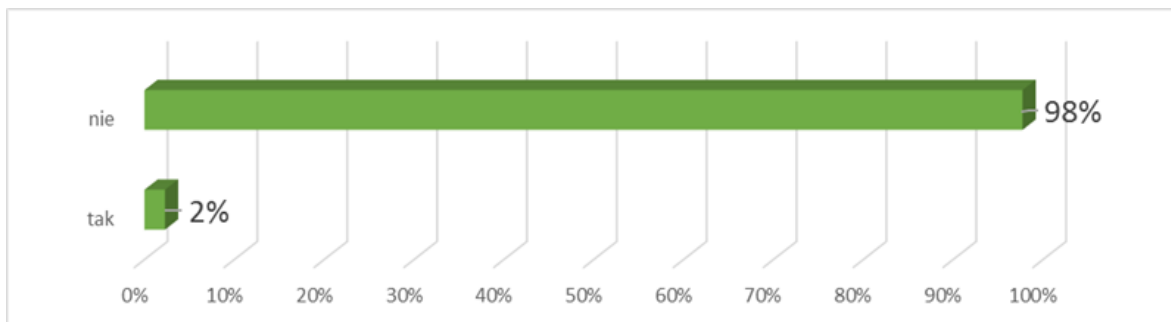
Do palenia papierosów przyznało się 17% dziewczynek i 18% chłopców. Dziewczynki najczęściej przyznawały, iż paliły 1-2 razy w życiu (8%) oraz 40 i więcej razy (4%). 2% uczennic paliła 20 – 39 razy, zaś po 1% dziewczynek sięgała po papierosy 3 – 5 razy, 6-9 razy oraz 10 – 19 razy. Chłopcy najczęściej wskazywali następujące odpowiedzi: 1-2 razy (9%), 40 i więcej razy (3%), 10 – 19 razy (2%), 6 – 9 razy (2%), 3 – 5 razy (1%) oraz 20 – 39 razy (1%).

6.3. Problem narkotykowy z perspektywy dzieci i młodzieży

Kolejny rozdział niniejszej diagnozy dotyczy problemu narkotykowego. Jego celem było oszacowanie skali problemu wśród uczniów oraz sprawdzenie wiedzy uczniów dotyczącej środków psychoaktywnych.

Do zażywania środków psychoaktywnych przyznało się 2% uczniów.

Wyk.18. Czy próbowałeś/aś kiedykolwiek zażywać narkotyki/dopalacze/inne środki psychoaktywne?

Do kontaktu z środkami psychoaktywnymi przyznała się taka sama ilość chłopców i dziewczynek, tj. po 2% osób z każdej grupy.

Wyk.19. Czy próbowałeś/aś kiedykolwiek zażywać narkotyki/dopalacze/inne środki psychoaktywne?

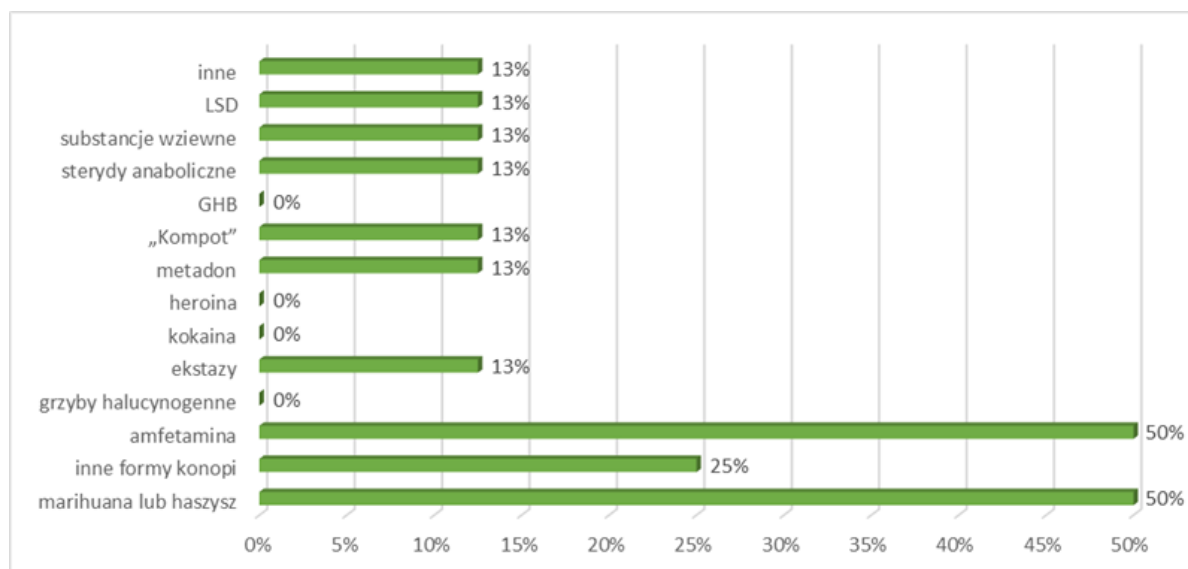
w podziale na płeć

Uczniowie, którzy sięgnęli po środki psychoaktywne, pierwszy raz zażywali je w wieku 11 – 13 lat (75%) oraz w wieku 14 – 16 lat (13%) i w wieku 17 i więcej lat (13%).

Uczniowie, którzy zażywali środki psychoaktywne sięgali po: marihuanę lub haszysz (50%), amfetaminę (50%), inne formy konopi (25%), ekstazy (13%), metadon (13%), „Kompot” (13%), sterydy anaboliczne (13%), substancje wziewne (13%), LSD (13%) oraz inne środki (13%).

Wyk.20. Jakie były to substancje?

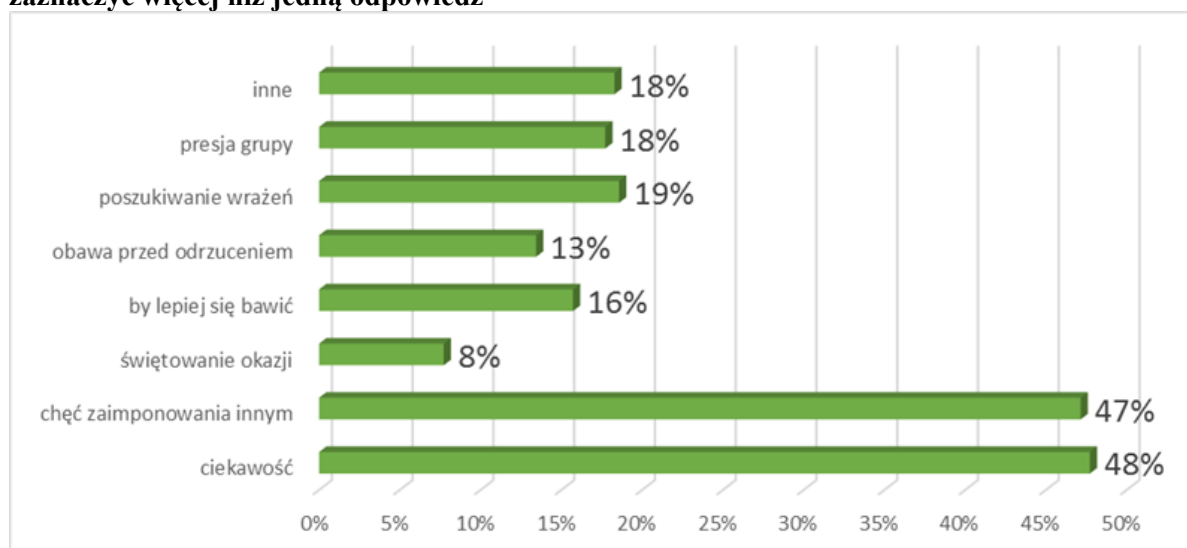
* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

6.4. Profilaktyka z perspektywy dzieci i młodzieży

Niniejszy blok pytań skierowanych do dzieci i młodzieży ma na celu sprawdzenie ich wiedzy oraz poglądów dotyczących substancji psychoaktywnych.

Pierwsze pytanie skierowane do dzieci i młodzieży miało na celu odkrycie powodów, które motywują młodych ludzi do sięgania po substancje psychoaktywne. Jak wynika z zebranych odpowiedzi, głównym powodem skłaniającymi młodych ludzi do sięgania po używki jest: ciekawość (48%) oraz chęć zaimponowania innym (47%). W dalszej kolejności wskazywano na: poszukiwanie wrażeń (19%), presję grupy (18%), inne powody (18%), chęć lepszej zabawy (16%), obawę przed odrzuceniem (13%) oraz świętowanie okazji (8%).

Wyk.21. Z jakich powodów osoby w Twoim wieku sięgają po alkohol, narkotyki, dopalacze. Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź

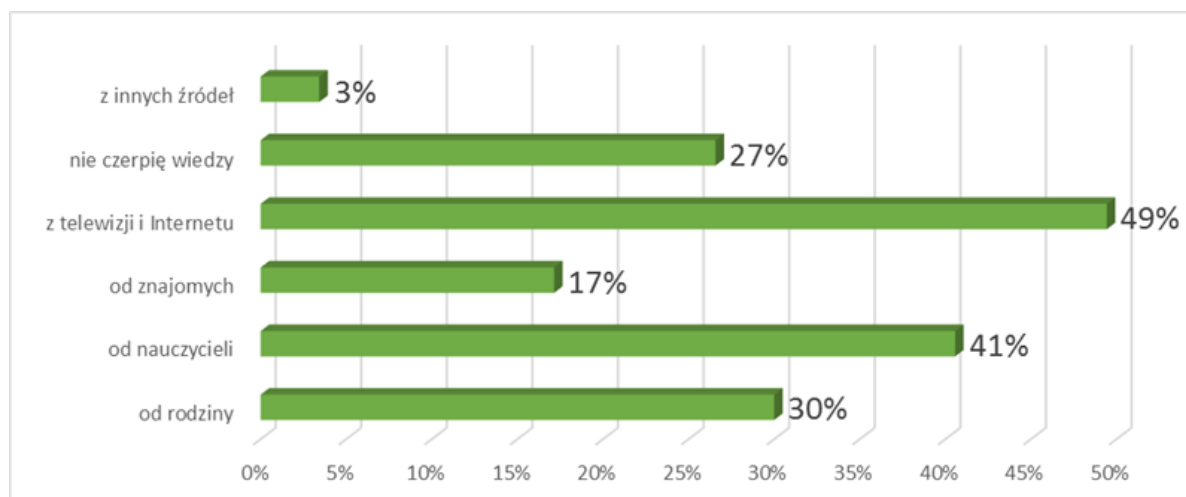
* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Większość uczniów przyznało, iż zażywanie narkotyków jest zdecydowanie szkodliwe dla zdrowia – taką odpowiedź wskazało 78% uczniów oraz iż jest to raczej szkodliwe dla zdrowia – 15% uczniów. Z tą opinią nie zgodziło się 3% ankietowanych, w tym 2% osób uważa, że jest to raczej nieszkodliwe, a 1% uczniów sądzi, że zażywanie narkotyków jest zdecydowanie nieszkodliwe. 4% uczniów nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Telewizja i Internet to główne źródło wiedzy na temat substancji psychoaktywnych – taką odpowiedź wskazało 49% uczniów. Mniejszą popularnością cieszą się nauczyciele – wskazało na nich 41% ankietowanych

uczniów. Na rodzinę wskazało 30% osób, zaś od znajomych wiedzę czerpie 17% uczniów, a z innych źródeł 3%. Niepokój budzi fakt, iż 27% ankietowanych w ogóle nie czerpie wiedzy na ten temat.

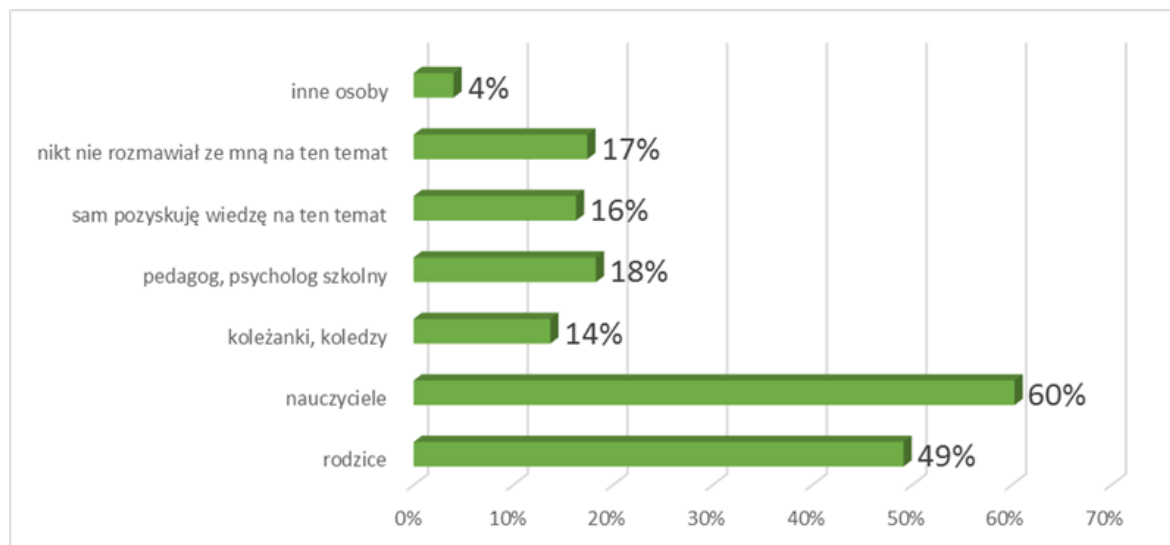
Wyk.22. Skąd czerpiesz wiedzę dotyczącą narkotyków i dopalaczy?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Zdaniem uczniów to nauczyciele (60%) oraz rodzice (49%) najczęściej rozmawiają z młodzieżą na temat szkodliwości substancji psychoaktywnych. W dalszej kolejności uczniowie wskazywali na: pedagoga/psychologa szkolnego (18%), kolegów/koleżanki (14%) oraz inne osoby (4%). Niepokojący jest fakt, iż aż 16% uczniów samodzielnie pozyskuje wiedzę na ten temat oraz, iż 17% uczniów uważa, że nikt z nim na ten temat nie rozmawiał.

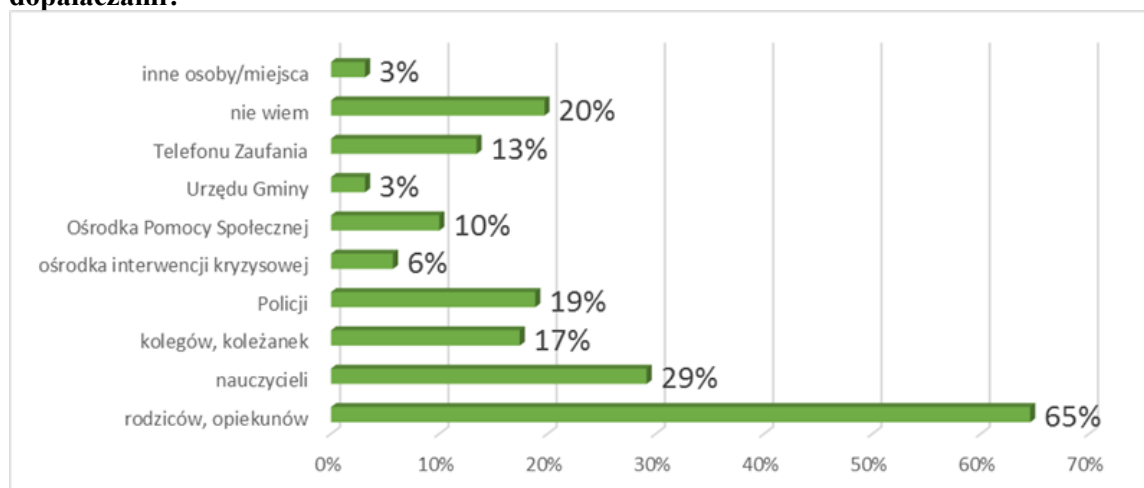
Wyk.23. Kto rozmawiał z Tobą na temat działania i szkodliwości środków takich jak alkohol, narkotyki, dopalacze?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Uczniowie w sytuacjach problemowych zwróciliby się z prośbą o pomoc do rodziców i opiekunów – taką opinię wyraziło 65% osób. W dalszej kolejności uczniowie wskazywali na: nauczycieli (29%), Policję (19%), kolegów i koleżanki (17%), telefon zaufania (13%), Ośrodek Pomocy Społecznej (10%), Ośrodek Interwencji Kryzysowej (6%) oraz Urząd Gminy (3%). Co piąty uczeń nie potrafił udzielić odpowiedzi na to pytanie.

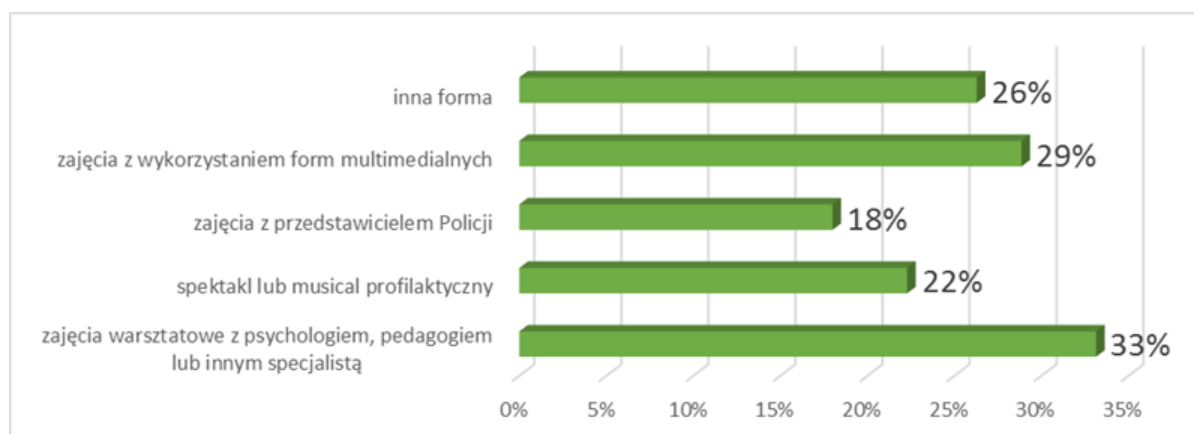
Wyk.24. Do kogo zwróciłbyś się o pomoc mając problem związany z alkoholem, narkotykami lub dopalaczami?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W szkole brakuje następujących zajęć profilaktycznych: zajęć warsztatowych z pedagogiem, psychologiem lub innym specjalistą (33%), zajęć z wykorzystaniem form multimedialnych (29%), spektakli lub musicali profilaktycznych (22%), zajęć z przedstawicielami Policji lub Straży Gminnej (18%) oraz innych form zajęć profilaktycznych (26%).

Wyk.25. Jakiego rodzaju zajęć profilaktycznych brakuje w Twojej szkole?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

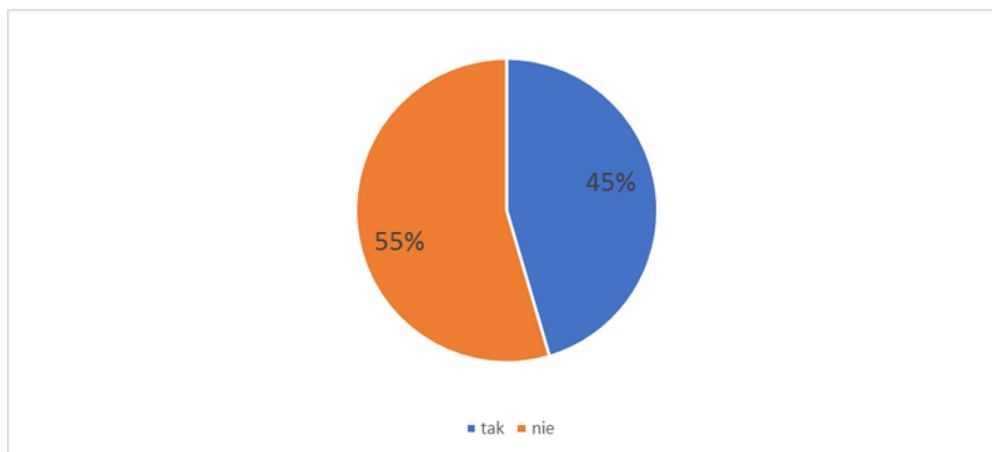
6.5. Problem przemocy z perspektywy dzieci i młodzieży

Ostatnim problemem poruszonym w badaniu dzieci i młodzieży był problem przemocy. Celem sprawdzenia wiedzy uczniów na temat zjawiska przemocy, poproszono ich o wskazanie sytuacji, które ich zdaniem można nazwać aktem przemocy.

Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, uczniowie najczęściej wskazywali na następujące zachowania: groźenie, straszenie (69%), bicie przedmiotami (63%), zmuszanie do oddawania pieniędzy (52%), spoliczkowanie (47%), kradzież pieniędzy lub innej własności (45%), wysyłanie obraźliwych wiadomości (36%), zmuszanie do oglądania pornografii (36%), podszywanie się w Internecie (27%), krytykowanie wyglądu (20%), okazywanie braku szacunku (19%), nie opiekowanie się kimś kto wymaga opieki (15%). 16% uczniów nie potrafiło wskazać zachowania przemocowego.

Niepokój budzi fakt, iż aż 45% uczniów przyznało, że zdarzyło im się doświadczyć przemocy.

Wyk.26. Czy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy?

Przemocy doświadczyło 36% dziewczynek i 55% chłopców.

W oparciu o dokonaną analizę problemów społecznych zostały sformułowane rekomendacje.

Poniżej znajduje się podsumowanie wniosków z badania diagnozującego problemy społeczne na terenie Gminy Sobótka wraz z rekomendacjami co do dalszych działań profilaktycznych skierowanych do mieszkańców gminy oraz instytucji, których celem jest profilaktyka.

- Działania profilaktyczne na terenie gminy powinny mieć charakter długofalowy i różnorodny. Nie powinny one ograniczać się jedynie do środowiska szkoły – uczniów i nauczycieli, ponieważ przyniosą wtedy znacznie mniejsze efekty. Zdecydowanie korzystnym działaniem jest edukowanie mieszkańców poprzez różnego rodzaju akcje ulotkowe lub plakatowe oraz kierowanie działań do młodszych uczniów w celu kształtowania prawidłowych postaw oraz świadomości względem istniejących zagrożeń społecznych.

- **Istotne jest kontynuowanie prowadzonych działań profilaktycznych i edukacyjnych na terenie gminy, które obejmują wszystkie grupy mieszkańców.** Należy podkreślić, że skuteczne rozwiązywanie problemów przemocy domowej, alkoholizmu, narkomanii zależy nie tylko od podmiotów i instytucji, które działają w tym zakresie, lecz także od społeczności lokalnej. Planowane działania powinny polegać przede wszystkim na dostarczaniu informacji o możliwych formach poszukiwania pomocy oraz funkcjonujących w tym zakresie instytucjach. Kluczową rolę mogą odgrywać instytucje cieszące się dużym zaufaniem wśród mieszkańców np. służby porządkowe.

- Rekomenduje się opracowanie lokalnej kampanii na rzecz zwiększenia świadomości oraz odpowiedzialności sprzedawców alkoholu i uwrażliwienia ich na szkodliwość sprzedaży napojów alkoholowych osobom niepełnoletnim. Działania profilaktyczne w tym przypadku powinny objąć wszystkie grupy społeczne, ponieważ tylko holistyczne działania mogą przynieść zamierzony skutek.

- **Rekomenduje się zwrócenie szczególnej uwagi na wsparcie kadry pracującej w instytucjach pomocowych, szczególnie w zakresie rozwijania ich kompetencji i umiejętności w zakresie nowoczesnych form pomocy pracy z rodzinami borykającymi się z problemem przemocy, uzależnieniem od alkoholu lub narkotyków. Profesjonalna pomoc pomoże zmniejszyć skutki związane z występowaniem przemocy w rodzinie na poziomie rodzinnym, jak i społeczności lokalnej.**

- Inną formą działań korzystnie wpływających na poprawę skuteczności i efektywności prowadzonych działań profilaktycznych jest inicjowanie współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami działającymi w obszarze uzależnień, oprócz podnoszenia kompetencji i kwalifikacji kadry specjalistów rekomenduje się również angażowanie tych podmiotów w prowadzone kampanie społeczne i działalności edukacyjne na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom.

- **Specjalistycznym wsparciem powinni zostać objęci mieszkańcy oraz rodziny borykające się z problemem alkoholowym.** Alkoholizm oraz przemoc domowa to jedne z ważniejszych problemów społecznych, które dotyczą gminę. Na występowanie przemocy domowej wskazują również informacje udzielone od dzieci i młodzieży szkolnej. Rodzinom z problemem alkoholowym powinny zostać zaproponowane warsztaty lub spotkania, podczas których mogliby uzyskać wsparcie i wzmacniać swój autorytet wychowawczy pod okiem psychologów. Z kolei, na terenie gminy może zostać przeprowadzona

lokalna kampania uwrażliwiająca na szkodliwość alkoholu oraz zachęcająca do ograniczenia jego nadmiernego spożywania.

- Część zagrożeń społecznych często współwystępuje z problemem ubóstwa, dlatego też istotne jest podejmowanie działań zapobiegających wykluczeniu społecznemu z powodu trudnej sytuacji materialnej mieszkańców. W tym celu rekomenduje się inicjowanie współpracy podmiotów rynku pracy na rzecz wspierania osób bezrobotnych, podnoszenia kwalifikacji zawodowych oraz kompetencji społecznych umożliwiających mobilność pracowników np. poprzez aktywną współpracę z lokalnymi pracodawcami w zakresie pośrednictwa pracy oraz wspierania osób bezrobotnych w wdrożeniu do pracy.

- **Dane uzyskane dzięki badaniu młodzieży szkolnej pokazały, że na problem alkoholowy narażeni są nie tylko uczniowie starsi, ale również młodsza grupa wiekowa (8 – 10 lat). Co czwarty uczeń deklaruje, że młodzież w ich wieku spożywa napoje alkoholowe.** Dodatkowo 17% uczniów przyznało, iż spożywało już alkohol. Najczęściej uczniowie zaczynają spożywać alkohol w wieku 11 – 13 lat. Młodzi ludzie najczęściej sięgają po alkohol dla towarzystwa lub chęci lepszej zabawy i z ciekawości, wskazuje to na potrzebę działań profilaktycznych skierowanych do uczniów, które mogłyby im uświadomić negatywne konsekwencje (nawet okazynego) spożywania alkoholu w młodym wieku.

- Zebrane dzięki badaniu odpowiedzi wskazują, że dzieci i młodzież pije alkohol przede wszystkim podczas uroczystości rodzinnych, gdzie powinna znajdować się pod opieką osób dorosłych, a dodatkowo rodzice często mają świadomość spożywania alkoholu przez swoich dzieci. Dane te są niepokojące i wskazują na potrzebę zwiększenia świadomości rodziców lub opiekunów w zakresie konsekwencji spożywania alkoholu przez osoby niepełnoletnie. Celem tego typu działań profilaktycznych powinna być próba zaangażowania rodziny w przeciwdziałanie problemom alkoholowym wśród osób nieletnich oraz edukacja nt. uzależnień.

- Uczniowie oceniają, że zdobywanie alkoholu na terenie gminy jest możliwe, co tyczy się również pozostałych substancji takich jak narkotyki, dopalacze oraz papierosy. Jest to sygnał dla Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, by zwiększyła kontrolę punktów sprzedaży alkoholu, w celu eliminacji miejsc, gdzie osoby niepełnoletnie mogą dokonać zakupu tego rodzaju napojów. Młodzież zdobywa alkohol za pośrednictwem starszych kolegów, którzy dokonują za nich zakupu napojów alkoholowych lub proszą o pomoc obcych ludzi znajdujących się w pobliżu sklepu. Nacisk powinien być również na każdorazowe sprawdzanie dowodu osobistego młodych klientów w razie próby zakupu alkoholu lub papierosów, ponieważ jak wykazały informacje uzyskane od sprzedawców, nie jest to normą.

- Warsztaty lub szkolenia z ekspertami. Badania pokazały, iż są to najbardziej lubiane przez uczniów formy profilaktyki. **Istotne jest, aby działania profilaktyczne kierować do uczniów szkół podstawowych oraz szkół ponadpodstawowych, a także do nauczycieli i rodziców.** Holistyczne podejście zwiększy skuteczność prowadzonych działań.

- Badanie pokazało dużą rolę telewizji oraz Internetu w kształtowaniu postaw i opinii względem substancji odurzających, co powinno być wskazówką do opracowania działań profilaktycznych prowadzonych w szkołach. Naturalnym środowiskiem młodych ludzi w czasach współczesnych jest Internet, dlatego warto spróbować dotrzeć do najmłodszych grup właśnie w ten sposób.

- Znaczny odsetek ankietowanych uczniów wskazał na szkołę, jako miejsce z którego czerpie wiedzę na temat narkotyków i dopalaczy. Wskazane jest podejmowanie działań skierowanych wobec rodziców i nauczycieli, w celu wzmacniania ich autorytetu wychowawczego. Ważnym jest, by stali się oni wiarygodnym źródłem informacji i kształtowali prawidłowe postawy podopiecznych.

- Rekomenduje się warsztaty dla dzieci i młodzieży na temat przemocy, agresji i konfliktów między uczniami, a także zmotywowanie ich do nauki szkolnej.

- Zorganizowanie zajęć dydaktycznych dotyczących kwestii przemocy w szkole. Podjęcie działań profilaktycznych, których celem byłoby zwiększenie bezpieczeństwa uczniów na terenie szkoły oraz w jej pobliżu.

- Wdrażanie działań ukierunkowanych na wzmacnianie systemu wartości dzieci i młodzieży, w szczególności wartości zdrowia, a także kształtowanie wśród dzieci i młodzieży przekonań normatywnych i umiejętności psychospołecznych.

- **Wsparcie kadry pedagogicznej poprzez odpowiednie szkolenia, umożliwiające rozwój kompetencji edukacyjnych, poszerzenie wiedzy i budowanie warsztatu metodycznego, ułatwiającego pracę szczególnie pod względem tzw. tematów trudnych (alkoholizm, narkomania, agresja, przemoc).**

- Wskazane jest przeprowadzenie szkolenia dla nauczycieli w ramach pomocy krzywdzonym uczniom oraz procedury „Niebieskiej Karty” w szkole. Równie ważne jest też wsparcie dla rodziców poprzez przeprowadzenia szkolenia w zakresie wychowania pokolenia bez przemocy.

- **Wzmocnienie integracji społeczności lokalnych** na rzecz wspierania rodzin borykających się z różnymi problemami społecznymi, w tym zagrożenia przemocą, alkoholizmem, narkomanią. Wyrównywanie szans może zostać przeprowadzone w różnorodny sposób, m.in. opracowanie programów profilaktycznych przeciwdziałających problemem społecznym w rodzinach, wspieranie i rozwój poradnictwa rodzinnego lub wspieranie rodzin i form zastępczych w opiece nad dzieckiem. Działanie to znajduje uzasadnienie w fakcie, iż to rodzina jest podstawową komórką społeczną i to od jej kondycji zależy rozwój psychospołeczny dzieci i młodzieży.

- **Działalność nastawiona na integrację międzypokoleniową społeczności lokalnej poprzez imprezy kulturalne, koła zainteresowań, zajęcia umożliwiające wymianę doświadczeń i umiejętności.**

- Dbanie o dostęp do różnorodnych zajęć na terenie gminy, umożliwiających pozytywną organizację czasu wolnego mieszkańców.

- Wsparcie rynku pracy i dbanie o osoby bezrobotne oraz zagrożone ubóstwem, między innymi poprzez ułatwianie znalezienia zatrudnienia przedstawicielom grup podwyższonego ryzyka, takim jak młodzi i osoby w wieku przedemerytalnym.

- Zapewnienie łatwego dostępu do źródeł informacji, przeznaczonych dla osób szukających wsparcia, dotkniętych problemem uzależnień i/lub przemocy.

- Współpraca z mediami jest ważnym elementem budowania społecznego poparcia dla działań w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz edukacji społecznej.

VII. Pozycja strategiczna Miasta i Gminy Sobótka

7.1 Analiza SWOT

Głównym narzędziem oceny uwarunkowań jest analiza SWOT. Jest to metoda służąca do badania otoczenia organizacji oraz analizy jej wnętrza.

Miasto i Gmina Sobótka ma ograniczony wpływ na kształtowanie się procesów społeczno – prawnych będących w jej otoczeniu.

Analiza SWOT oparta jest na prostym schemacie klasyfikacyjnym, w którym czynniki wpływające dzielimy na:

1. wewnętrzne pozytywne – mocne strony (Strengths),
2. wewnętrzne negatywne – słabe strony (Weaknesses),
3. zewnętrzne pozytywne – szanse (Opportunities),
4. zewnętrzne negatywne – zagrożenia (Threats).

Ocena potencjału w aspekcie słabych i mocnych stron pozwala na określenie siły i słabości gminy w zakresie analizowanych sfer społecznych. Silny potencjał to baza umożliwiająca budowanie strategii, słabości to problemy i ograniczenia do pokonania. Zagrożenia to ostrzeżenie przed niepożądanym rozwojem warunków zewnętrznych, szanse to wsparcie i inspiracje dla lokalnej polityki społecznej.

Poniżej w formie tabelarycznej przedstawione są wyniki prac uczestników zespołu ds. planowania strategicznego, będących współautorami strategii opartej o diagnozę SWOT.

Analiza SWOT

Edukacja Publiczna, kultura, samoorganizacja społeczności lokalnej	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> -dobrze przygotowana kadra, gotowa do podnoszenia kwalifikacji -dobra baza materialna placówek oświatowych z dostępem do internetu -Zespoły Artystyczne działające na terenie Gminy -działający Ośrodek Kultury i Biblioteka Publiczna - imprezy organizowane cyklicznie i doraźnie -możliwość tworzenia klas integracyjnych -dobra współpraca pomiędzy instytucjami oświatowo – społecznymi, -prężnie działające organizacje pozarządowe -dobrze działające organizacje sportowe 	<ul style="list-style-type: none"> -słabo rozwinięty wolontariat młodzieżowy -niewystarczająca baza lokalowa placówek oświatowych -brak możliwości dojazdu osób dorosłych i dzieci na uroczystości i imprezy (brak środków komunikacji publicznej) -brak spotkań edukacyjnych dla osób starszych dotyczących specyfiki potrzeb sposobów realizacji związanych z wiekiem -niedostateczna liczba specjalistycznej kadry w świetlicach -niewystarczający dostęp do psychologa -ograniczona dostępność placówek oświatowych w godzinach popołudniowych -ograniczona oferta rekreacyjna dla młodzieży
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> -bogactwo architektury przyrodniczo-sakralnej -pozyskiwanie środków na edukację dla dorosłych, na przekwalifikowania z funduszy pomocowych 	<ul style="list-style-type: none"> -niż demograficzny -niska świadomość edukacyjna większości społeczeństwa gminy,
Pomoc społeczna, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, pomoc osobom niepełnosprawnym i osobom starszym	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> -dobre funkcjonowanie Ośrodka Pomocy Społecznej -skoordynowany system pomocy i wsparcia osobom i rodzinom potrzebującym pomocy -zaangażowanie w pracę pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej -duża wiedza pracowników Ośrodka, chęć nabywania nowych kwalifikacji oraz doświadczenia, nowej i szerszej wiedzy, aby jeszcze skuteczniej pomagać i wspierać -mobilność i elastyczność pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej -dobra współpraca z innymi jednostkami działającymi na terenie Gminy Sobótka -aktywna współpraca z instytucjami z sektora pozarządowego -wspólne działanie na rzecz pomocy jako Partnerstwo Lokalne „Sobótczańska Wspólnota” -szybka wymiana informacji pomiędzy instytucjami dotycząca naszych wspólnych klientów -dobra współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu 	<ul style="list-style-type: none"> -brak wystarczającej ilości środków finansowych, które umożliwiły odbywanie większej ilości szkoleń pracownikom Ośrodka -duże obciążenie zawodowe pracowników pomocy społecznej (bardzo duża ilość problemów klientów) -brak możliwości skorzystania przez pracowników z superwizji bądź sesji terapeutycznych -brak zakładów pracy, które umożliwiłyby zatrudnienie, a co za tym idzie zmniejszenie bezrobocia -brak instytucji wspierających działanie systemu pomocy społecznej takich jak dzienny dom pomocy społecznej, mieszkania chronione -niska wiedza i świadomość ludzi na temat pomocy społecznej -pojawiające się nowe problemy i kwestie społeczne związane z pracą pracowników, -braki kadrowe,

<ul style="list-style-type: none"> -dobra współpraca z Punktem Konsultacyjnym dla osób uzależnionych i współuzależnionych -akceptacja społeczna dla działań podejmowanych na rzecz poprawy sytuacji rodzin z problemami -duże umiejętności wykorzystania potencjału partnerów społecznych -wdrażanie systemu wolontariatu dla osób starszych, niepełnosprawnych i samotnych - dobra współpraca przy realizacji działań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie – Zespół Interdyscyplinarny 	<ul style="list-style-type: none"> -brak wystarczających środków finansowych na realizację zadań pomocowych
<p>Szanse</p>	<p>Zagrożenia</p>
<ul style="list-style-type: none"> -program 500+ -tworzenie innowacyjnych programów mających na celu wsparcie samorządów -możliwość dofinansowania ze środków UE -dalsze systematyczne umacnianie rodziny, motywowanie do właściwej egzystencji i funkcjonowania rodziny w środowisku, 	<ul style="list-style-type: none"> -niedostateczne promowanie pozytywnego wizerunku rodzin wielopokoleniowych przez media i środowisko lokalne -słaba kondycja finansowa mieszkańców -stereotypowe myślenie na temat pomocy społecznej oraz uzależnienie klientów od systemu pomocy społecznej

Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii

Mocne strony	Słabe strony
<p>-punkt konsultacyjny dla osób uzależnionych, współuzależnionych, uwikłanych w przemoc</p> <p>-pedagodzy w szkołach, psychoterapeuta w Punkcie Konsultacyjnym</p> <p>-działalność gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych</p> <p>-podejmowanie działań profilaktycznych przy udziale instytucji zajmujących się zapobieganiem uzależnieniom z placówkami odwykowymi</p>	<p>-nauczyciele nie posiadają dostatecznego przeszkolenia w zakresie niektórych programów profilaktycznych</p> <p>-brak psychologów w szkołach do rozwiązywania wszystkich problemów- mała ilość godzin</p> <p>-brak komunikacji i ciągłości opieki – wsparcia po leczeniu odwykowym,</p> <p>-utrudniony dostęp do korzystania z usług specjalistów ze względu na miejsce zamieszkania,</p> <p>-brak placówki Wsparcia Dziennego w formie Specjalistycznej</p> <p>-słabo rozwinięty wolontariat w ramach pracy z dziećmi na terenach wiejskich</p> <p>-brak możliwości dojazdów dla chętnych uczestników w zajęciach dodatkowych z terenu gminy Sobótka</p> <p>-niedostateczne działania profilaktyczno – korekcyjne dla osób dorosłych</p> <p>-brak grup samopomocowych (AA, AI - anon, DDA)</p>
Szanse	Zagrożenia
<p>-szanse na zdobycie środków pomocowych unijnych i rządowych.</p> <p>-zmieniające się przepisy korzystnie wpływające na lokalizację i ilość punktów sprzedaży alkoholu oraz zakaz spożywanie w miejscu publicznym</p>	<p>-niska świadomość społeczności lokalnej dotycząca objawów nadużywania narkotyków, dopalaczy, anaboliów,</p> <p>-brak pozytywnych wzorców w rodzinie</p> <p>-brak reakcji społeczeństwa oraz przyzwolenie na przejawy demoralizacji dzieci i młodzieży</p>

7.2. PROSPEKTYWNA WIZJA SPOSOBÓW ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.

W przeprowadzonych ankietach reprezentanci społeczności Miasta i Gminy Sobótka określili w sposób szczegółowy oczekiwania realizacyjne w zakresie:

Edukacja Publiczna, kultura, Samoorganizacja społeczności lokalnej

- upowszechnienie edukacji włączającej oraz integracyjnej w szkołach masowych Gminy Sobótka jako sposobu na integrację uczniów niepełnosprawnych z rówieśnikami (integracja środowiska, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu,
- kontynuowanie współpracy wychowawcy lub pedagoga szkolnego z instytucjami wspierającymi rodziny (np. wspólne wizyty domowe, rozmowy z rodzicami w celu pełniejszego rozpoznania problemów rodzin uczniów w zakresie dysfunkcji, uzależnień i przemocy w rodzinie,
- szkolenia Rad Pedagogicznych z procedur nt reagowania w sytuacjach trudnych,
- różnorodne oferty spędzania wolnego czasu (np. kino, warsztaty artystyczne – w tym teatralne, taneczne, modelarskie sportowe)
- wsparcie świetlic środowiskowych (godziwe opłacanie animatorów prowadzących wartościowe zajęcia, doposażenie w materiały)
- uaktywnienie świetlic wiejskich, organizacja zajęć pozalekcyjnych rozwijających uzdolnienia, szczególnie młodzieży,
- dofinansowanie do realizowanych świetlic wiejskich,
- spotkania z zakresu wiedzy o mieście samorządzie, praktyczne lekcje (warsztaty pisania pism, wniosków, sposobów załatwiania spraw urzędowych na różnych szczeblach, rozpoznawania właściwości instytucji i referatów urzędowych, podstaw prawa cywilnego i karnego,
- pakiet startowy (opracowana broszura) startowa, np. dla 11-latków, psychologia mediów społecznościowych (problem hejtu , wolności słowa, czarnego PR),
- wizyty w instytucjach typu Muzeum Urząd, Ośrodek Kultury, Biblioteka,
- wyławianie młodych talentów, powołanie wolontariatu młodzieżowego, udział młodzieży w oddolnych inicjatywach, opiece nad ludźmi
- stworzenie grup reprezentacyjnych dla celów utożsamiania się z miastem i rozwoju zdolności, np. taniec, śpiew,
- motywowanie sołectw i zarządów osiedlowych do aktywizowania się w działaniach kultury prowadzonych na danym terenie,
- kompletny /całościowy/ samorządny budżet dla sołectw bez rozbijania go na środki osobno gwarantowane,
- aktywizacja lokalnych NGO, klubów w procesie pozyskiwania środków za pomocą konieczności realizacji ich zapisów statutowych – niwelowanie procesu roszczeniowego podejścia do zapewnienia środków budżetowych,
- udostępnienie w formie wydarzeń nowej infrastruktury – Regionalnego Centrum Kultury Słowiańskiej
- włączenie społeczności dzieci wiejskich w imprezy organizowane w Gminie – przekaz informacji i pomoc w organizacji dowozu (to często problem organizacyjny),
- zwiększenie możliwości uczestnictwa dzieci i młodzieży w zajęciach pozalekcyjnych, bezpłatnych,
- szeroka gama zajęć sportowych dla dzieci i młodzieży,
- łatwiejszy dostęp do informacji na temat możliwości pozyskiwania środków na samoorganizację społeczności lokalnej,
- powołanie przedstawiciela do organizowania działań dla społeczności lokalnej,
- organizowanie spotkań np. z terapeutą uzależnień z młodzieżą szkolną oraz z osobami dorosłymi,
- organizowanie konkursów, hepeningów dla młodzieży i dorosłych o tematyce zdrowia psychicznego i fizycznego,
- utworzenie miejsc spotkań dla seniorów, osób niepełnosprawnych i społeczności lokalnej,

Pomoc Społeczna i , przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, pomoc osobom niepełnosprawnym i starszym

- prowadzenie ewidencji osób niepełnosprawnych w gminie z podziałem na rodzaje niepełnosprawności dla analizy możliwości pomocy z zakresu dostępu do kultury
- organizacja tzw. Żywej Biblioteki, spotkań z ludźmi na temat problemu niepełnosprawności z osobami nią dotkniętymi, prezentacja szczególnych umiejętności tych ludzi,
- prowadzenie analizy potrzeb wśród osób niepełnosprawnych w zakresie potrzeb kulturalnych, w szczególności obłożnie chorych (np. czytanie w domu, dostarczanie książek etc)
- pomoc w organizacji spotkań z osobami niepełnosprawnymi i starszymi, stworzenie im możliwości wpływu na otoczenie np. poprzez rozmowy o historii lokalnej (historia mówiona),
- prowadzenie statystyki rodzin z problemem przemocy, określenie stref miejskich/gminnych objętych problemem patologii,
- organizacja zajęć terapeutycznych, np. arteterapii, muzycznych, relaksacyjnych itp.,
- wprowadzenie idei wolontariatu na rzecz osób starszych (samotnych) polegającej na doraźnej lub systematycznej pomocy w robieniu zakupów, sprzątanii,
- organizacja Dnia Seniora w miejscowościach w których są świetlice,
- prowadzenie rozmów przez „fachowców zewnętrznych” z rodzicami nt przemocy w rodzinie,
- nauka tolerancji na spotkaniu z osobami niepełnosprawnymi (uwrażliwienie dzieci od najmłodszych lat, np. Fundacja Larche,
- rehabilitacja w miejscu zamieszkania,
- mieszkania chronione
- łatwiejszy dostęp do specjalistów dla ofiar przemocy,
- dostęp do terapii dla sprawców przemocy,
- zorganizowanie Domu Diennej Opieki nad Osobami Starszymi i niepełnosprawnymi,
- „Gminny telefon zaufania”
- wzmacnianie i aktywizowanie osób starszych,
- wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych (edukacja społeczeństwa, tworzenie grup samopomocowych),
- tworzenie grup terapeutycznych dla osób uwikłanych w przemoc domową,
- zorganizowana interwencja kryzysowa w przypadkach szczególnie trudnych doświadczeń (pożar, huragan, samobójstwo w rodzinie itp.,
- utworzenie Klubu Seniora,
- wspieranie ekonomii społecznej (spółdzielczości socjalnej)
- warsztaty psychologiczne uruchamiające potencjał i zasoby podopiecznych, rodzin niezaradnych życiowo,

Profilaktyka i Rozwiązywanie Problemów Alkoholowych i Narkomanii

- tworzenie grup wsparcia, pomoc psychologiczna dla osób w kryzysie,
- udzielanie szczegółowych informacji o ośrodkach terapeutycznych,
- prowadzenie działań w celu zapobiegania nadużywania alkoholu oraz środków psychoaktywnych,,
- prowadzenie rozmów motywujących oraz zwiększenie zdolności osób do radzenia sobie z zaistniałymi problemami,
- zwiększenie możliwości komisji rpa do podejmowania czynności zmierzających do sądowego orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu zobowiązania do leczenia odwykowego,
- zwiększenie miejsc na detoksie alkoholowym
- indywidualne spotkania z terapeutą,

- jak najwcześniejsze diagnozowanie problemu alkoholowego i narkomanii u młodzieży i dorosłych,
- psychoedukacja i wsparcie samych uzależnionych i ich rodzin,
- rozważenie utworzenia Międzygminnej Przychodni Terapii Uzależnień i Współuzależnienia w oparciu o umowę z NFZ,
- pomoc prawna i psychologiczna dla rodzin z problemem alkoholowym,
- kampanie społeczne i informacyjne skierowane do rodziców i opiekunów dzieci z problemem narkomanii i alkoholowym,
- grupy wsparcia dla kobiet,
- wyjście specjalistów z biura – wizja lokalna i odwiedziny miejsc, gdzie spotyka się młodzież,
- dyżury specjalistów ds. uzależnień w szkole np. w godzinach porannych,
- umożliwienie dostępu do specjalistów dla osób współuzależnionych,
- wspieranie programów wczesnej profilaktyki uzależnień,
- spotkania tematyczne z policją i organizacją AA, „Monar”
- szkolenia dla nauczycieli – jak rozmawiać, jak prowadzić godziny wychowawcze,
- szkolenia dla rodziców – jak rozpoznawać, jak przeciwdziałać,
- zapewnienie dostępu do dodatkowych zajęć sportowych dla dzieci i młodzieży z terenów wiejskich np. poprzez dowóz na zajęcia karate czy judo i opłacenie uczestnictwa (często rodziców nie stać na zapłacenie lub nie mają czasu lub możliwości, żeby dziecko regularnie na takie zajęcia wozić,
- współpraca w zakresie np. przeprowadzenie konkursów profilaktycznych (plastycznych)
- warsztaty tematyczne – umiejętność niesienia pomocy,
- rozpoznawanie osób uzależnionych od narkotyków/dopalaczy,
- programy profilaktyczne obejmujące całe rodziny w których występuje problem,
- zwiększenie nadzoru nad sprzedażą alkoholu nieletnim,
- utworzenie grypy wsparcia dla osób uzależnionych Al - Anon, oraz AA,
- regularne kontrole punktów sprzedaży,
- stała współpraca placówek: Policja, szkoła, Urząd Miasta i Gminy, świetlica,
- podejmowanie działań interwencyjnych przy współpracy policji i pracowników socjalnych,

Z powyższych oczekiwań, co do działań w obszarach rozwiązywania problemów społecznych można sformułować cel nadrzędny strategii.

Wysoka jakość życia mieszkańców Miasta i Gminy Sobótka, życie wolne od zagrożeń, zintegrowana społeczność, , dostępna profesjonalna pomoc społeczna i terapeutyczna, aktywne i zintegrowane grupy społeczne, samorealizujące się w działaniach prospołecznych i kulturalnych.

Cel ten jest syntetyczną i skróconą wersją myśli, które zawarte są w wizji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Jest to hasłowe wyrażenie wizji rozwoju społecznego mieszkańców Miasta i Gminy Sobótka.

VIII. Cele główne strategii, cele szczegółowe i ich realizacja

8.1 Cele główne strategii.

Po uzyskaniu akceptacji społecznej wizji strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Sobótka, do której będzie dążyć społeczność lokalna w wyniku wdrażania strategii. **Po przeprowadzeniu diagnozy problemów społecznych oraz diagnozy prospektywnej przystąpiono do ustalenia priorytetów, celów głównych strategii.** Uczestnicy prac nad strategią ustalili je w następującym zakresie:

Cele główne określono dla trzech obszarów:

1. Edukacja publiczna, kultura, samoorganizacja społeczności lokalnej,
2. Pomoc społeczna i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, pomoc osobom niepełnosprawnym i starszym,
3. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii.

Uwzględniając wyniki analizy SWOT, analizy potencjałów wypracowano następujące cele główne:

4. dla obszaru „Edukacja publiczna, kultura, samoorganizacja społeczności lokalnej”

Świadome i aktywne społeczeństwo, kapitał ludzki oparty na wiedzy. Dostęp do kształcenia ustawicznego, sprzyjanie działaniom kulturotwórczym.

5. dla obszaru „Pomoc społeczna i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, pomoc osobom niepełnosprawnym i starszym”

Profesjonalna pomoc społeczna, wzmacniająca świadomość społeczną, wspierająca jakość życia lokalnej społeczności, integrująca mieszkańców, zachęcająca do samorealizacji i wsparcia dla innych.

- dla obszaru „Rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii”

Skuteczne rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii. Efektywny system przeciwdziałania nadużywaniu środków psychoaktywnych.

Realizacja tych celów odbywać się będzie poprzez realizację celów szczegółowych w poszczególnych latach. Cele szczegółowe i działania realizacyjne przedstawione zostaną w kolejnych rozdziałach.

Źródłem sformułowanych poniżej szczegółowych celów strategicznych oraz działań strategicznych jest wynik ustaleń uczestników prac nad strategią i są skorelowane z wynikami analizy SWOT, badań problemów społecznych, oczekiwań realizacyjnych wyrażonych w ankietach prospektywnych.

8.2. Cele szczegółowe i ich realizacja

Edukacja publiczna, kultura, samoorganizacja społeczności lokalnej

CEL GŁÓWNY

Świadome i aktywne społeczeństwo, kapitał ludzki oparty na wiedzy. Dostęp do kształcenia ustawicznego, sprzyjanie działaniom kulturotwórczym społeczeństwa.

CELE SZCZEGÓŁOWE

- nowoczesny system oświaty,
- dostępność bogatej oferty edukacyjnej, sportowej i kulturalnej,
- wyrównywanie szans rozwojowych u dzieci i młodzieży i osób starszych.

PROBLEM

- słabo rozwinięty wolontariat młodzieżowy,
- niewystarczająca baza lokalowa przedszkola oraz placówek oświatowych,
- brak możliwości dojazdu osób dorosłych i dzieci na uroczystości i imprezy (brak środków komunikacji publicznej),

- brak spotkań edukacyjnych dla osób starszych dotyczących specyfiki potrzeb sposobów realizacji związanych z wiekiem,
- niedostateczna liczba specjalistycznej kadry w świetlicach,
- niewystarczający dostęp do psychologa,
- ograniczona dostępność placówek oświatowych w godzinach popołudniowych,
- ograniczona oferta rekreacyjna dla młodzieży

DZIAŁANIA STRATEGICZNE:

Lp.	Działania / zadania	Harmonogram realizacji	Nakłady	Wskaźniki osiągnięcia celu \ minimum realizacyjne	Źródła danych
1	Kontynuowanie modernizacji bazy oświatowej i sportowej.	2019 – 2030	Budżet gminy, fundusze pomocowe, budżet państwa	Funkcjonalna baza oświatowa	Urząd Miasta
2	Doposażanie szkół w nowoczesny sprzęt i środki dydaktyczne ułatwiający dostęp do edukacji osób z różnych grup wiekowych.	2019 – 2030	Budżet gminy, fundusze pomocowe, budżet państwa	Wyższy poziom przygotowania uczniów do oczekiwań współczesnego świata	Urząd Miasta
3	Likwidacja barier architektonicznych w placówkach oświatowych i kultury.	2019 – 2030	Budżet gminy, fundusze pomocowe, budżet państwa	Większy dostęp do oświaty	Urząd Miejski
4	Organizowanie i wdrażanie różnorodnej oferty zajęć pozalekcyjnych z uwzględnieniem możliwości komunikacyjnych.	2019 – 2030	Budżet gminy, fundusze pomocowe,	Wykształcone społeczeństwo	Urząd Miasta
5	Wdrażanie profilaktyki uniwersalnej zgodnie z rekomendacjami Narodowego Programu Zdrowia.	2019 – 2030	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Mniej dysfunkcji w procesie wychowania i kształcenia do dorosłości	Urząd Miasta
6	Przygotowanie i realizacja oferty edukacyjnej dla rodziców i osób	2019 – 2030	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Wykształcone społeczeństwo	Urząd Miasta

	starszych.				
7	Doskonalenie kadry pedagogicznej uwzględniające nowoczesne techniki i potrzeby rozwojowe społeczności lokalnej.	2019 – 2030	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Wykształcone społeczeństwo	Urząd Miasta
8	Opracowanie i wdrożenie metod i zasad pomocy psychologicznej – pedagogicznej i medycznej w szkołach.	2019 – 2030	Bezinwestycyjne	Mniej dysfunkcji w procesie dydaktycznym dzieci i młodzieży	Urząd Miasta
9	Prowadzenie zajęć korekcyjno – wyrównawczych dla dzieci z deficytami rozwojowymi oraz rozwijających szczególne zdolności u uczniów uzdolnionych.	2019 – 2030	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Poprawa kondycji fizycznej i psychicznej dzieci, młodzieży i dorosłych	Urząd Miasta

Pomoc społeczna, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, pomoc osobom niepełnosprawnym i osobom starszym

CEL GŁÓWNY

Profesjonalna pomoc społeczna, wzmacniająca świadomość społeczną, wspierająca jakość życia lokalnej społeczności, integrująca mieszkańców, zachęcająca do samorealizacji i wsparcia dla innych.

CELE SZCZEGÓŁOWE

- wzmocnienie i rozwój zintegrowanej pomocy socjalnej,
- wspieranie rozwoju kwalifikacji osobowych klientów pomocy społecznej,
- rozwój zasobów osobowych i instytucjonalnych Ośrodka Pomocy Społecznej,
- wzmacnianie systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- promocja samorealizacji, przedsiębiorczości, wolontariatu, grupa wsparcia.

PROBLEM

- brak wystarczającej ilości środków finansowych, które umożliwiły odbywanie większej ilości szkoleń pracownikom Ośrodka,
- duże obciążenie zawodowe pracowników pomocy społecznej (bardzo duża ilość problemów klientów),
- brak możliwości skorzystania przez pracowników z superwizji bądź sesji terapeutycznych,
- brak zakładów pracy, które umożliwiłyby zatrudnienie, a co za tym idzie zmniejszenie bezrobocia,
- brak instytucji wspierających działanie systemu pomocy społecznej takich jak dzienny dom pomocy społecznej, mieszkania chronione,
- niska wiedza i świadomość ludzi na temat pomocy społecznej,
- pojawiające się nowe problemy i kwestie społeczne związane z pracą pracowników,
- braki kadrowe,
- brak wystarczających środków finansowych na realizację zadań pomocowych

DZIAŁANIA STRATEGICZNE:

Lp.	Działania / zadania	Harmonogram realizacji	Nakłady	Wskaźniki osiągnięcia celu \ minimum realizacyjne	Źródła danych
1	Modernizacja i rozwój bazy lokalowej Ośrodka Pomocy Społecznej oraz racjonalizacja systemu wynagrodzeń pracowników OPS, doskonalenie umiejętności osobowych pracowników socjalnych.	2019 – 2030	Budżet gminy, fundusze pomocowe, budżet państwa	Pełna realizacja zadania	Ośrodek Pomocy Społecznej
2	Wspieranie rozwoju infrastruktury zabezpieczającej warunki do godnego życia i sprzyjającego samorealizacji dla osób starszych i niepełnosprawnych, tworzenie mieszkań chronionych.	2019 – 2030	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Pełna realizacja zadania	Ośrodek Pomocy Społecznej
3	Opracowanie i wdrożenie zorganizowanej pomocy specjalistycznej (psychologicznej, prawnej, i medycznej) dla mieszkańców Miasta i Gminy.	2019 – 2030	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Pełna realizacja zadania	Ośrodek Pomocy Społecznej

4	Kontynuowanie działań organizujących rozwój usług nad osobami starszymi, niepełnosprawnymi.	2019 – 2030	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Poprawa efektywności udzielanej pomocy i ograniczenie dysfunkcji społecznych	Ośrodek Pomocy Społecznej
5	Zorganizowanie Domu Diennej Opieki nad Osobami Starszymi i Niepełnosprawnymi.	2019 – 2030	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Poprawa efektywności udzielanej pomocy i ograniczenie dysfunkcji społecznych	Urząd Miasta / Ośrodek Pomocy Społecznej
6	Motywowanie klientów pomocy społecznej do podnoszenia kwalifikacji i rozwiązywania własnych problemów w ramach kontraktu socjalnego.	2019 – 2030	Bezinwestycyjne	Poprawa efektywności udzielanej pomocy i ograniczenie dysfunkcji społecznych	Ośrodek Pomocy Społecznej
7	Udział w programach finansowanych z funduszy EFS realizowanych w zakresie aktywizacji i reintegracji społecznej osób bezrobotnych, wykluczonych społecznie.	2019 – 2030	Fundusze pomocowe	Poprawa efektywności udzielanej pomocy i ograniczenie dysfunkcji społecznych	Ośrodek Pomocy Społecznej
8	Inspirowanie władz do tworzenia instytucji i organizacji samopomocowych oraz wolontariatu.	2019 – 2030	Bezinwestycyjne	Ograniczenie dysfunkcji społecznych	Urząd Miejski
9	Udział w organizowaniu	2019 – 2030	Budżet gminy, fundusze pomocowe,	Poprawa efektywności udzielanej pomocy	Ośrodek Pomocy Społecznej

	i prowadzeniu Placówek Wsparcia Dziennego dla dzieci i młodzieży.		budżet państwa	i ograniczenie dysfunkcji społecznych	
10	Wspieranie i współuczestniczenie w realizacji Gminnego Programu przeciwdziałania Przemocy i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.	2019 – 2030	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Poprawa efektywności udzielanej pomocy i ograniczenie dysfunkcji społecznych	Ośrodek Pomocy Społecznej
11	Utworzenie i prowadzenie Punktu Interwencji Kryzysowej, szczególnie dla osób uwikłanych w przemoc.	2019 – 2030	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Poprawa efektywności udzielanej pomocy i ograniczenie dysfunkcji społecznych	Ośrodek Pomocy Społecznej
12	Utworzenie Klubu Seniora	2019 – 2030	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Poprawa efektywności udzielanej pomocy i ograniczenie dysfunkcji społecznych	Urząd Miasta/ Ośrodek Pomocy Społecznej
13	Wspieranie ekonomii społecznej – spółdzielczości socjalnej.	2019 – 2030	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Poprawa efektywności udzielanej pomocy i ograniczenie dysfunkcji społecznych	Ośrodek Pomocy Społecznej
14	Opracowanie materiałów informacyjnych promujących przedsiębiorczość, wychodzenie z kryzysu, zachęcających do samodzielnego	2019 – 2030	Budżet gminy	Poprawa efektywności udzielanej pomocy i ograniczenie dysfunkcji społecznych	Ośrodek Pomocy Społecznej

	rozwiązywania problemów życiowych.				
--	---------------------------------------	--	--	--	--

Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii

Cel główny

Skuteczne rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii. Efektywny system przeciwdziałania nadużywaniu środków psychoaktywnych.

Cele szczegółowe

- profesjonalna pomoc terapeutyczno – rehabilitacyjna,
- racjonalna i efektywna profilaktyka problemowa,
- skuteczne przeciwdziałanie uzależnieniom,
- promocja zdrowego stylu życia.

Problem

- nauczyciele nie posiadają dostatecznego przeszkolenia w zakresie niektórych programów profilaktycznych
- brak psychologów w szkołach
- brak komunikacji i ciągłości opieki – wsparcia po leczeniu odwykowym,
- utrudniony dostęp do korzystania z usług specjalistów ze względu na miejsce zamieszkania,
- brak placówki Wsparcia Dziennego w formie Specjalistycznej
- słabo rozwinięty wolontariat w ramach pracy z dziećmi na terenach wiejskich
- brak możliwości dojazdów dla chętnych uczestników w zajęciach dodatkowych z terenu gminy Sobótka
- niedostateczne działania profilaktyczno – korekcyjne dla osób dorosłych
- brak grup samopomocowych (AA, AI - anon, DDA)

DZIAŁANIA STRATEGICZNE:

Lp.	Działania / zadania	Harmonogram realizacji	Nakłady	Wskaźniki osiągnięcia celu \ minimum realizacyjne	Źródła danych
1	Zwiększenie dostępności terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób i rodzin uwikłanych w uzależnienia od środków psychoaktywnych oraz uwikłanych w przemoc.	2019 – 2030	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Poprawa sytuacji psychospołecznej, młodzieży i dorosłych,	Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
2	Wdrażanie profesjonalnych programów profilaktyki uniwersalnej, selektywnej i wskazującej zgodnie z rekomendacjami Narodowego Programu Zdrowia w placówkach oświatowych i świetlicach.	2019 – 2030	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Wyższy poziom działań profilaktycznych i naprawczych	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Placówki Oświatowe
3	Rozwijanie pomocy socjoterapeutycznej w Placówkach Wsparcia Dziennego w formie specjalistycznej i podwórkowej.	2019 – 2030	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Wyższy poziom działań profilaktycznych i naprawczych	Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
4	Wspieranie i współuczestniczenie	2019 – 2030	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Ograniczenie nasilania się zjawiska przemocy	Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna

	w realizacji Gminnego Programu przeciwdziałania Przemocy i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.			w rodzinie	Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
5	Przygotowanie programów edukacji rodziców – wdrożenie programu „Szkoła dla rodziców”.	2019 – 2030	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Poprawa sytuacji psychospołecznej, młodzieży i dorosłych	Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
6	Prowadzenie systematycznych badań określających skalę zjawisk dysfunkcyjnych, potrzeb pomocowych i profilaktycznych.	2019 – 2030	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Bardziej skuteczna pomoc w sytuacji kryzysowej	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
7	Rozwijanie systemu wsparcia dla rodzin osób uzależnionych i współuzależnionych, poddawanych przemocy.	2019 – 2030	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Bardziej skuteczna pomoc w sytuacji kryzysowej	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
8	Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii.	2019 – 2030	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Większa efektywność udzielanej pomocy psychoprofilaktycznej	Urząd Gminy/ Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

IX. System zarządzania i aktualizacji strategii.

Istotnym wymogiem stawianym wszystkim dokumentom strategicznym jest wewnętrzny system zarządzania realizacją, określający organizację, zasady i sposoby wdrażania, monitorowania oraz ewaluacji. Nie stworzenie tego systemu powoduje, że strategia staje się bardzo szybko dokumentem „martwym”.

W celu sprecyzowania zarządzania realizacją Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych należało odpowiedzieć na następujące pytania:

- a) kto będzie odpowiedzialny za koordynację procesu wdrażania dokumentu?
- b) jak często i jakimi sposobami będzie odbywać się ocena jego realizacji?
- c) w jaki sposób i w jakim trybie będzie dokonywana korekta/aktualizacja strategii?

Opracowując niniejsze „wytyczne” kierowano się założeniem, że proces tworzenia oraz wysiłek wdrażania strategii muszą być oparte na tej samej podstawie – partycypacji społecznej. A zatem, w naturalny sposób zaangażowanie oraz nabyte doświadczenie członków zespołu zadaniowego oraz osób uczestniczących w warsztatach planowania strategicznego powinny zostać wykorzystane na etapie wdrażania strategii.

Podmioty zarządzające realizacją strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zawiera cele i zadania, które stanowią wyzwanie dla społeczności lokalnej oraz gminnych instytucji publicznych i niepublicznych działających w sferze polityki społecznej. W związku z tym wdrażanie Strategii wymaga ścisłej koordynacji i współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami, a efektywność procesu będzie zależała w głównej mierze od podmiotów zarządzających realizacją:

- a) Burmistrz Miasta i Gminy – wykonuje uchwały Rady Miejskiej i budżet Miasta i Gminy przy pomocy Urzędu Miasta; odpowiedzialny za bieżące wdrażanie strategii;
- b) Rada Miejska – organ stanowiący; uchwała budżet; pełni nadzór nad realizacją strategii;
- c) Gminne Forum ds. Społecznych – ciało doradczo-inicjatywne i opiniujące stanowiące zarazem forum wymiany doświadczeń i pomysłów na rozwój społeczny gminy, zwoływane nie rzadziej niż co dwa lata przez Burmistrza Miasta i Gminy; w skład forum wchodzi liderzy społeczni oraz pracownicy instytucji polityki społecznej gminy, reprezentanci sektora publicznego (jednostki organizacyjne gminy, Sołectwa, policja, instytucje powiatowe), gospodarczego (prywatni przedsiębiorcy, rolnicy) i społecznego (organizacje pozarządowe, parafie, grupy nieformalne) w gminie, w szczególności osoby, które brały udział w warsztatach planowania strategicznego.

Instrumenty realizacji strategii

Wśród szeregu instrumentów służących realizacji Strategii, należy wymienić instrumenty finansowe, administracyjno-prawne, z zakresu promocji i marketingu, monitoringu, a także narzędzia służące aktualizacji strategii.

Głównym instrumentem finansowym służącym realizacji zadań gminy jest jej budżet, gwarantujący samodzielność finansową samorządu, uchwalany w formie uchwały budżetowej na dany rok budżetowy, stanowi roczny plan dochodów i wydatków oraz przychodów i rozchodów gminy. Możliwość realizacji zadań jest uwarunkowana w głównej mierze zakresem i charakterem dochodów budżetowych. Trzeba stwierdzić, że poziom dochodów własnych gminy nie wystarcza w stosunku do realizowanych zadań oraz potrzeb społecznych, niezbędny jest zatem sprawnie funkcjonujący mechanizm zasilania zewnętrznego budżetu.

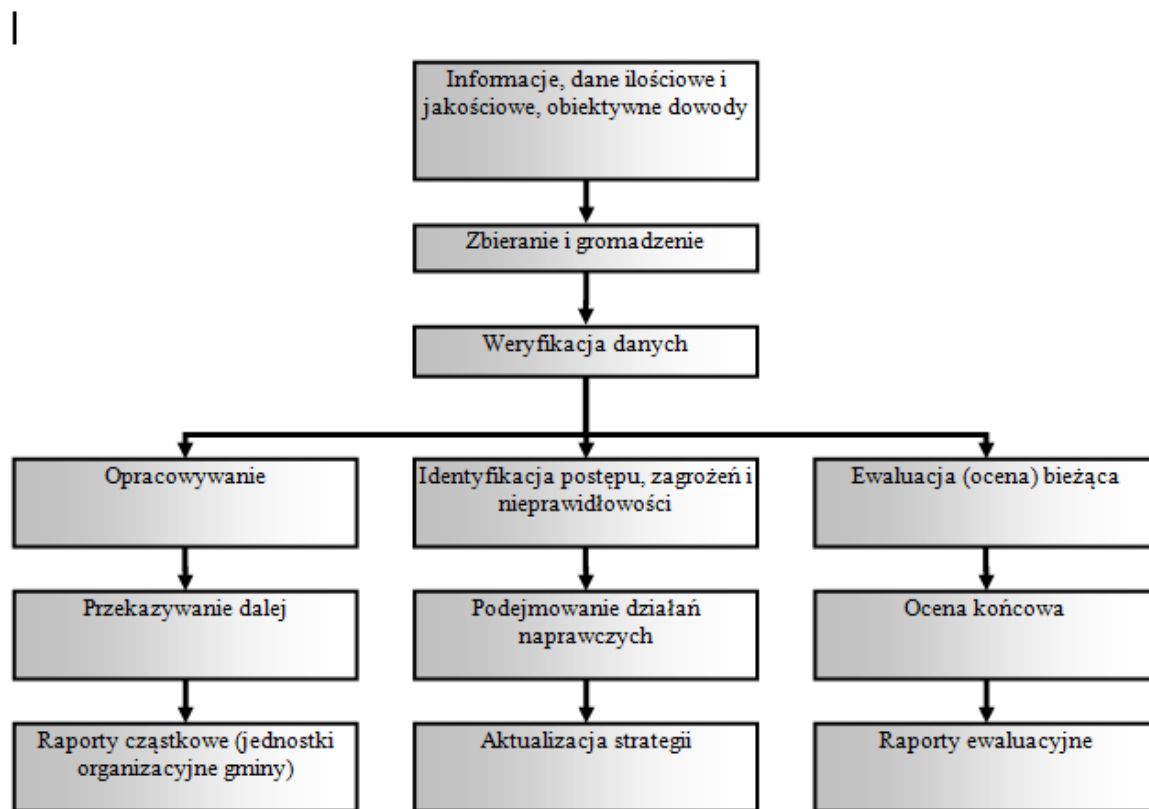
Wdrażając Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych gmina będzie musiała oprzeć się o dostępne programy pomocowe, a także prowadzić racjonalną współpracę finansową z organizacjami pozarządowymi, kościelnymi oraz sektorem przedsiębiorców. W tym sensie niezmiernie ważna będzie akcja informacyjno-promocyjna na temat Strategii i procesów integracji społecznej, wykorzystująca Internet (głównie BIP), prasę lokalną, a także promocję i reklamę bezpośrednią (na przykład zapraszanie do udziału w przedsięwzięciach samorządowych podmiotów mogących być partnerami w realizacji poszczególnych zadań).

Monitoring i ocena wdrażania strategii

Monitoring jest to stała i ciągła obserwacja ilościowych oraz jakościowych zmian pewnych wielkości, mająca na celu zapewnienie informacji zwrotnych na temat skuteczności i efektywności wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, a także jego ocenę i zmianę (tam, gdzie jest to konieczne). Monitoring służy badaniu i ocenie sposobu oraz efektywności dochodzenia do wyznaczonych celów i zadań, a także poziomu ich osiągnięcia.

Przebieg procesu monitoringu i ewaluacji (oceny) postępów we wdrażaniu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych przedstawia poniższy schemat.

Proces monitoringu i oceny Strategii

Podstawowym dokumentem w procesie monitoringu będą raporty roczne realizacji zadań opracowywane przez Zespół ds. Wdrażania i Monitorowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Raporty będą sporządzane **do końca lutego roku** następującego po roku sprawozdawczym, którego dany raport dotyczy, w oparciu o sprawozdania (raporty cząstkowe) jednostek organizacyjnych gminy z realizacji wyznaczonych dla nich zadań oraz wszelkie dane uzyskane od podmiotów publicznych oraz prywatnych zaangażowanych w politykę społeczną, w tym w szczególności od organizacji pozarządowych i kościelnych działających w sferze pożytku publicznego. Raporty co dwa lata będą pełniły zarazem funkcję raportów ewaluacyjnych.

Raporty przewodniczący Zespołu przekazuje Burmistrzowi Miasta i Gminy, który następnie przedstawia Radzie Miasta i Gminy informację o stanie wdrażania strategii. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w realizacji Strategii, Burmistrz wspólnie z Zespołem ds. Wdrażania i Monitorowania podejmuje działania naprawcze, modyfikując plany operacyjne gminy.

Aktualizacja strategii

Przeglądy aktualizacyjne Strategii będą odbywały się **co 3 lata**. Każdorazowo będzie to cykl prac analogicznych do procesu tworzenia gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, poprzedzonych analizą zmian następujących w otoczeniu społeczno-gospodarczym (np. nowe uregulowania prawne, nowe możliwości pozyskiwania zewnętrznych środków pomocowych) oraz oceną postępów w realizacji Strategii, w tym poziomu zadowolenia lokalnej społeczności z podjętych działań w sferze polityki społecznej. Następnie na warsztatach ze społecznością, na podstawie zebranych materiałów (dane statystyczne, ankiety, sondaże opinii publicznej) i wyników monitoringu Strategii,

zostaną opracowane poszczególne elementy strategii, które wymagają aktualizacji, a także dokonana zostanie weryfikacja poszczególnych celów strategicznych, operacyjnych oraz zadań realizacyjnych.